

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Нақлиёт**

Касб: **Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **ТІ 7231**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **24**

Сатҳҳои Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2,3**

Тафсир: **01/соли 2024**

Рамзи умумии касб: **ТІ 7231-24-2,3-01/2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

**Стандарти салоҳиятҳои мазкур дар доираи Лоихаи
«Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст.**

edu@trade

eptisa

**Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

ҚАРОР

аз «15» 10 соли 2024

№ 19

ш. Душанбе

Дар бораи тасдиқи стандартҳои салоҳияти 20 касбу ихтисосҳо

Мутобиқи талаботи банди 3 қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб» Ҳайати мушовараи Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон қ а р о р м е к у н а д:

1. Стандартҳои салоҳияти касбу ихтисосҳои «Истеҳсоли маҳсулоти заргарӣ», «Занбӯриасалпарвар», «Мошиначии автокран», «Дӯзанда (либоси занона)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», «Кандакорӣ дар чӯб ва пӯсти чӯб», «Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ)», «Челонгар-таъмирчии кузови автомобил», «Оператори мошини бофандагӣ», «Мошиначии булдозер», «Турагент», «Дуредгар», «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология», «Харрот», «Оператори мошини ресандагӣ», «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ», «Гачкори чузъҳои меъморӣ», «Оператори мошини турбофӣ», «Оператори мошини рангкунӣ» ва «Челонгар - барқчии нерӯгоҳи барқии обӣ» тасдиқ карда шаванд (замима мегарданд).

2. Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли, Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим» ва Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» татбиқи стандартҳои салоҳиятро дар курсҳои кӯтоҳмуддат дар Муассисаи давлатии «Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон», корхонаҳои воҳиди давлатии назди Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли ва Муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ ба роҳ монанд.

3. Раёсати котибот ва Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вазифадор карда шаванд, ки нусхаҳои электронии стандартҳои салоҳиятро дар сомонаҳои вазорат, агентӣ, лоиха ва муассисаҳои таълимӣ ҷой намоянд.

4. Нашр ва дастрас намудани стандартҳои салоҳият ба зиммаи Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вогузор карда шавад.

5. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи муовини вазир – Давлатзода Қ. гузошта шавад.

Раиси Ҳайати мушовара,
вазир

Г. Ҳасанзода

ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҶОИ КАСБИ «ЧЕЛОНГАР ОИД БА ТАЪМИРИ МУҲАРРИКИ АВТОМОБИЛ»

Стандарти салоҳиятҷои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» дар ҷаласаи Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07.10.2024, №31 баррасӣ гардидааст.

Стандарти салоҳиятҷои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» аз ташхис (экспертиза)-и корфармоён ва ассотсиатсияҳои соҳавии зерин гузаронида шудааст:

№	Ташкилот	Ному насаб	Вазифа	Ҳуҷҷат дар бораи ташхис
1.	Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон	Саидмуродзода Ш.	Муовини вазир	Хулоса аз 03.09.2024, №3(5.1)-1828
2.	ҶДММ «Сомон такси Сайр»	Ҳақимов Ҳ.	Директори генералӣ	Хулоса аз 13.09.2024, №577
3.	ҶДММ «Сафар Ориён»	Ҳақимов И.	Директор	Хулоса аз 29.08.2024, №530
4.	ҶДММ «Соро компания»	Давлятов Б.	Директор	Хулоса аз 27.08.2024, №191
5.	ҶДММ «Талко Персия»	Садуллоев С.	Директор	Хулоса аз 29.08.2024, №638

Стандарти салоҳиятҷои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» -ро таҳия намуданд:

№	Ному насаб	Вазифа	Ташкилот
1	Мирзоев Мирҷон	Мутахассиси пешбар	Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим»
2	Раҳимов Абдусамад	Омӯзгор	Муассисаи давлатии таълимии «Коллеҷи муҳандисию омӯзгории шаҳри Душанбе»
3	Алимов Фирдавс	Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил	Нуқтаи таъмири автомобилҳо (прокат) 63

Модераторҳо (миёнчиҳо):

Данило Анищенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

Бахтиёр Озар – супервайзер оид ба методологияи таълим дар асоси салоҳият.

Мундариҷа

Ихтисорот.....	7
Муқаддима.....	8
Мафҳумҳои асосӣ.....	9
Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳои кор мекунад	11
Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа.....	12
Тавзеҳоти умумии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил».....	13
Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил».....	14
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» сатҳи 2-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	16
Малақаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	16
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ).....	18
Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ)	31
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	40
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.....	59
Талабот ба довталабон.....	62
Талабот ба омӯзгорон	63
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ.....	63
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» сатҳи 3-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	66
Малақаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», сатҳи 3-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	66
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ).....	68
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ.....	76
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.....	95
Талабот ба довталабон.....	99
Талабот ба омӯзгорон	99
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ.....	100
Рӯйхати адабиёт:	102
Замимаи 1: Харитаи функционалии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»	103
Замимаи 2: Хулосаҳои соҳа (экспертиза)	103

Ихтисорот

ТАС	Таълим дар асоси салоҳият
ТИКТО	Таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш
DACUM	Усули таҳлили функционалӣ (аз ихтисороти « D eveloping a ccurricul u m»), яъне «таҳияи барномаҳои таълимӣ»)»
ТМТ ҚТ	Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
СС	Стандарти салоҳиятҳо
ВС	Воҳиди салоҳият
ЭС	Элементи салоҳият
МИ	Меъёрҳои иҷро
МБ	Малакаҳои бокортаъминкунӣ
СБТМ-08/ISCO-08	Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо-2008 (International Standard Classification of Occupations-2008)
ТМҚТ	Таснифоти машғулиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
МТММСТ	Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим
МТҚТ	Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон
ТИК/ИСТ	Технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ (Information and communication technologies (ICT))
ҲМТБ	Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
ТС	Салоҳиятҳои фароумумӣ (Transversial Competencies)
ТВ	Салоҳиятҳои заминавии соҳаи нақлиёт (Transport basic)
ТИ	Салоҳиятҳои касбии соҳаи нақлиёт (Transport industry)

Муқаддима

Касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», ки дар натиҷаи воҳӯриҳо бо вазорату идораҳо ва ассотсиатсияҳои соҳавӣ интиҳоб гардидааст, дар бозори меҳнати дохилӣ ва беруна талаботи зиёд дорад.

Бо ин мақсад ва баланд бардоштани сифати оmodасозии мутахассисони касбҳои соҳаи нақлиёт, ки ба талаботи корфармоён ва мувофиқи меъёрҳои стандартҳои байналхалқӣ ҷавобгӯй бошанд, стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» таҳия шудааст.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» талаботи асосиро нисбати салоҳияти касбии мутахассиси дорой маълумоти ибтидоии касбӣ муқаррар менамояд.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» дар ҳамаи муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ ва омӯзиш ва таълими калонсолон, ки тибқи қонунгузорӣ ба онҳо ҳуқуқи амалӣ намудани фаъолияти таълимиро барои татбиқи барномаҳои таълимӣ дода шудаанд, истифода бурда мешавад.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» дар асоси Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи рушди соҳаи сохтмони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёр намудани мутахассисон бо назардошти талаботи бозори меҳнат», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти калонсолон», Барномаи давлатии касбомӯзии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025, Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб, Тартиби таъмини сифати тахассусҳо ва тасдиқкунии тахассусҳо ва Консепсияи таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2025 таҳия карда шудааст.

Дар таҳияи стандарти салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» мутахассисони ботаҷриба, устоҳои нуқтаи таъмири автомобил, ки дар он ҷо чунин хизматрасониҳо пешниҳод карда мешаванд, иштирок намуданд.

Стандарти салоҳиятҳо талаботи тахассусиро ба касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», ки ба талаботи муосири байналмиллалӣ мутобиқи Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо (ISCO-08) мувофиқат мекунад, пешбинӣ мекунад.

Мафҳумҳои асосӣ

Бозори меҳнат – низоми ташаққули талабот ва пешниҳодот ба қувваи корӣ.

Баҳодихӣ (салоҳиятҳо) – маҷмӯи усул ва равандҳо, ки барои баҳодихии дастовардҳои шахс (дониш, маҳорат, малака ва муносибати ӯ, яъне салоҳиятҳо), ки одатан бо шаҳодатномадихӣ анҷом меёбанд.

Воҳидҳои салоҳияти фароумумӣ (трансверсалӣ) – ин салоҳиятҳои умумӣ мебошанд, ки барои бештари касбҳо ва амалан барои ҳамаи соҳаҳо заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ) – ин чунин салоҳиятҳои мебошанд, ки дар доираи муайяни ин ва ё он соҳа талабот доранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ – ин салоҳиятҳои мебошанд, ки барои иҷро намудани фаъолияти касбии мушаххас заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои махсус – ин салоҳиятҳои мебошанд, ки барои иҷрои фаъолияти хоси касбӣ истифода карда мешаванд.

Воҳиди салоҳият – ин баёноти кӯтоҳи натиҷаи вазифаҳои салоҳият мебошад, ки маълумот дар бораи дониш, маҳорат, малака ва муносибатро дорад (дар бораи мақсадҳои воҳиди салоҳият ва доираи малакаҳои, ки ба онҳо тааллуқ дорад, васеъ маълумот медиҳад).

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо – барои гузаронидани баҳодихӣ маълумоти заруриро пешниҳод менамояд, усулҳои муносиб, захираҳои амиқ ва шароитро, ки барои гузаронидани баҳодихии воҳиди салоҳияти мушаххас заруранд, тавсиф менамояд. Номзад дар баҳодихӣ далелҳои мушаххасро пешниҳод менамояд, ки ба баҳодихандагон барои муайян кардан ва қабули қарор, ки оё салоҳияти муайян аз худ карда шудааст ва ё шахси мазкур қорро дар ҷойи қорӣ мувофиқи Стандарти салоҳиятҳои касбии тасдиқшуда иҷро карда метавонад, кӯмак мерасонад.

Дескриптор – (аз лотинӣ «descriptor» – тавсифкунанда) – воҳиди лексикӣ, ки барои шарҳ додани мазмуну моҳияти асосии ҳуҷҷат, истифода карда мешавад.

Касб – тарзи машғулият, намуди фаъолияти меҳнатие, ки тайёрии муайян, мавҷудияти донишҳои зарурӣ, маҳорат, малака ва салоҳиятнокиро талаб менамояд ва дар натиҷаи омӯзиши махсус ё таҷриба ба даст оварда мешавад.

Маҳорат – фаъолияти, ки дар инсон дар натиҷаи таълим ва такрори бисёрқарата ҳосил шуда, баъд ба раванди бошуурона табдил меёбад ва имкон медиҳад, ки шахс натавонад дар шароити муқаррарӣ, балки дар шароити тағйирёбанда низ амал кунад.

Малакаҳои бақорғаёминкунӣ – ин амалҳои бошууронаи мутахассис, ки ба мутобиқшавии бомуваффақият дар бозори меҳнат равона карда шудаанд. Маҳорати ташкил карда тавонистани донишу малакаҳои банақшаگیرӣ ва пешравии касбӣ, баланд бардоштани сатҳи салоҳиятҳо барои пешравии бомуваффақият дар бозори меҳнат, дар ҳамаи бахшҳо ва зинаҳои шуғлро дар бар мегирад.

Навсонӣ (вариативӣ) муайян мекунад:

– аҳамияти истилоҳоти асосӣ, ки дар меъёрҳои иҷро истифода мешаванд;

– навсонӣ дар вазъияти корӣ ва ҳолатҳо, ки метавонанд ба фаъолият таъсир расонанд;

– фарқияти мазмунӣ дар вобастагӣ аз воҳидҳои салоҳият ва матни муайян (чун мизочони меҳмонхона аз мизочони барои таъмири кондитсионер фарқ мекунад);

танҳо ба воҳиди салоҳияти мушаххас дахл доранд, на ба ҳамаи воҳидҳои салоҳиятҳо дар умум.

Стандарт (standard) – ҳуҷҷати меъёрӣ, ки аз ҷониби мақомоти ваколатдор таҳия ва тасдиқ шудааст, дар он талаботи меъёрӣ, қоидаҳо, тавсифот ё принципҳои умумие, ки ба намудҳои гуногуни фаъолият ё натиҷаи онҳо дахл доранд, муайян карда мешаванд. Ҳадафи ин ҳуҷҷат расидан ба сатҳи беҳтарини низоми соҳаи мазкур мебошад.

Стандарти салоҳиятҳои касб – ин ҳуҷҷатест, ки талаботи меъерии ҳадди аққали дониш, маҳорат, малака ва муносибат (яъне салоҳиятҳо), ки барои сатҳи муайяни таҳассуси касбӣ заруранд, муайян мекунад ва шахс онҳоро бояд дар ҷойи кор дар ҳолатҳои стандартӣ ё тағйирёбанда нишон диҳад. Ҳар як кор мумкин аст, аз стандарти муқарраргардида баландтар иҷро карда шавад, дар ҳеч сурат на пасттар аз он. Стандарти салоҳият ба корфармо барои муайян намудани мутобиқати сатҳи таҳассуснокӣ ба талаботи истеҳсолот ёрӣ мерасонад ва маҳорати касбии намоишдодаи шахсро эътироф намуда, доимӣ нигоҳ доштани стандарти олии касбии ӯро тасдиқ менамояд.

Сатҳи таснифоти таҳассусҳо – ин сатҳи нишондоди мураккабии кори иҷрошаванда, мустақилият ва масъулиятнокии коргар, мувофиқ ба ҳар як сатҳ мебошад. Гузаштан аз як сатҳ ба сатҳи дигар маънии онро надорад, ки ҳамаи нишондодҳои сатҳи таҳассусиро тавсифкунанда бояд фарқ кунанд: ҳар як сатҳи навбатӣ ба муносиби дараҷаи пешин мувофиқ кунонида мешавад ва воридкунии ниҳии ҳамаи тавсифоти сатҳи пешинаро дар назар мегирад.

СБТШ-08 (ISCO-08) – Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо (International Standart Classification of Occupations) соли 2008 низоми таснифот ва ҷамъбасти маълумотро дар бораи шугли касбӣ, ки дар асоси барӯйхатгирии оморӣ ва тадқиқот гирифта шудааст, ҳамчунин истифодабарии захираҳои маъмуриро ифода мекунад.

Салоҳият – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат, малака ва муносибат барои иҷрои супориш ё ҳалли масъалаҳо дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳияти касбӣ – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат ва малакаҳо барои иҷрои вазифаҳои касбӣ дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ – ин маҷмӯи дониш, малака, элементҳои таҷрибаи фарҳангӣ, ки ба шахс имкон медиҳанд дар муҳити иҷтимоӣ-иқтисодӣ озодона мавқеи худро муайян кунанд, элементҳои онро истифода барад ва муносибати онро барои иҷрои вазифаҳои касбӣ ташаккул диҳад. Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ аз воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ) ва малакаҳои бокортаъминкунӣ иборат мебошад.

Салоҳиятноқӣ – соҳиб будан ба дониш, малакаву маҳорат ва муносибат, ки барои фаъолияти пурсамар дар соҳаи муайян зарур аст.

Таҳлили функционалӣ – ин тавсифи фаъолияти меҳнатӣ тавассути амалкард (функсия) ва натиҷаҳо мебошад. Бартарии чунин муносибат дар он аст, ки он имкон медиҳад тағйирот дар технология ва ташкили меҳнат дар бозори меҳнат фавран ба назар гирифта шавад.

Талаботи бозори меҳнат – эҳтиёҷоти корфармоён ба қувваи корӣ аз рӯи гурӯҳҳои мушаххаси касб ва намудҳои машғулият.

Таҳассус (квалификатсия) – камолоти касбии шахс ва дараҷаи омодагии он барои иҷрои намудҳои корҳои мушаххас, ки бо мавҷудияти салоҳиятҳои аз ҷониби корфармоён эътирофшуда муайян гардида, бо ҳуҷҷати намунаи давлатӣ тасдиқ карда мешавад.

Таснифоти миллии таҳассусҳо (ТМТ) – ҳуҷҷати меъёрие, ки ҷаҳорҷӯбахоро муайян ва ҳамаи ихтисосҳои дар сатҳи милли эътирофшударо идора менамояд. Таснифоти миллии таҳассусҳо дорои ҷаҳорҷӯбахое мебошад, ки аз якҷанд сатҳ иборат буда, ҳар яки онҳо дар нишондиҳандаҳо (дискрипторҳо)-и салоҳиятҳо, ки алоқаҳои таҳассусии байнибахширо дар бар мегиранд, тасвиф карда шуда, ҳамчунин додани ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи соҳиб шудан ба ихтисос дар он роҳандозӣ карда мешавад.

Таълим дар асоси салоҳият – муносибат ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш, ки ба ҷӣ тавр дар ҷойи кор шахс корро иҷро карда метавонад, тақия мекунад.

Харитаи функционалии касб – ин инъикоси амалкард (функсия)-ҳои асосӣ, ки касби мазкурро ташкил медиҳанд, вазифаҳои ба ин амалкард (функсия)-ҳо дохилгардида ва амалҳои воқеӣ барои иҷро намудани супориш ва ҳалли масъалаҳо дар ҷойи кор, дар шароитҳои тағйирёбанда равона карда шудаанд.

Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад

– Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муайян кардани самаранокии амалиёти сохтори ТИКТО ҚТ, таъсиррасонии он ба болоравии иқтисодии давлат, яъне алоқа бо бозори меҳнат;

– мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр, ноҳия барои рушди минтақаи худ;

– дар бахши таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

– омӯзгорон барои донишҷӯи он, ки ҷиро ба таълимгирандагон омӯзонанд;

– таълимгирандагон, барои донишҷӯи он, ки ҷӣ хел ва ҷиро меомӯзанд;

– маъмурияти муассасаҳои таълимӣ барои донишҷӯи он, ки оё сатҳи тайёрии омӯзгорон ва хатмкунандагон ба талаботи бозори меҳнат мувофиқат мекунад ё не;

– корфармоён, ки стандартҳои салоҳиятҳоро барои тақмили таҳассуси касбии кормандон истифода мекунанд, то ин ки ба кормандон дар самти мутобиқшавӣ ба малакаву маҳорат ва донишҳои тағйирёбанда ва

салоҳиятнокии онҳо бо сабаби дигаргуниҳои дар технологияи истеҳсолот бамиёномада тавсияҳо диҳанд;

– шаҳрвандони алоҳида, ки меҳоҳанд маълумоти касбӣ гиранд ё сатҳи таҳассусии касбии худро ба таври инфиродӣ такмил диҳанд;

– шаҳрвандоне, ки мустақилона таълим гирифтаанд ва меҳоҳанд ҳуҷҷати намунаи давлатӣ (сертификат ё шаҳодатнома) гиранд;

– оила, волидони таълимгирандагон, ки меҳоҳанд фаҳманд, чиро ва чӣ хел фарзандони онҳо таълим мегиранд, пас аз хатми таълим онҳо ба чӣ кор машғул мешаванд;

– шаҳрвандоне, ки меҳоҳанд ба чойи кории дигар гузаранд;

– шаҳрвандоне, ки меҳоҳанд норасоҳои худро дар дониш, малака, маҳорат ва муносибат, яъне салоҳиятҳои худ бартараф намоянд;

– шаҳрвандоне, ки фаъолияти соҳибкории худро васеъ кардан меҳоҳанд;

– шаҳрвандоне, ки коргарони беҳтарин шудан меҳоҳанд ва ғайра.

Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа

Айни замон, барои соҳаи нақлиёт стандартҳо ва ҳуҷҷатҳои меъёрии зерин қабул карда шудаанд ва амал мекунанд:

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи таъмини амнияти экологии нақлиёти автомобилӣ аз 8 августи соли 2015, №1214;

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи беҳатарӣ аз сӯхтор аз 13 феввали соли 2008, №879;

- Кодекси нақлиёти автомобилҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 апрели 2020, №1689;

- 03.080.10 СТ РТ СТБ 960-2002. Таъмир ва хизматрасонии техникийи автомобилҳо. Талаботҳои умумии беҳатарӣ;

- 03.220.20 СТ РТ 1087-2009. Воситаҳои нақлиёти автомобилӣ. Талаботҳои беҳатарӣ ба ҳолати техникӣ;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.30-2008. Фармоишҳои якхела, ки барои тасдиқи расмии резинчарха (шина)-ҳо барои автомобилҳо ва ядакҳои онҳо дахл доранд;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.34-2008. Фармоишҳои якхела барои тасдиқи расмии воситаҳои нақлиётӣ нисбат ба пешгирӣ намудани хатари бавучудоии сӯхтор;

- 43.040.40 СТ РТ ГОСТ Р 41.42-2008. Фармоишҳои якхела барои тасдиқи расмии воситаҳои нақлиётӣ нисбат ба шинондани таҷҳизоти муҳофизати (бамперҳо)-и пеш ва қафо ва ғайра;

– 43.040.40СТ РТ ГОСТ Р 41.68-2008. Фармоишҳои якхела нисбат ба тасдиқи расмии воситаҳои нақлиёти автомобилӣ вобаста ба ченкунии суръати ҳадди аксар (максималӣ).

Тавзеҳоти умумии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бо таъмир ва хизматрасонии техникий автомобилҳо (мошинҳои сабукрав, боркаш, автобусҳо), дучарҳо (мотоциклов) ва ғайра машғул мебошад. Ин мутахассис бо сохти ҳамагуна автомобилҳо шинос буда, метавонад аз рӯи нишонаҳои гуногун сабабҳои носозиҳоро дар автомобил ошкор созад, шикастагиҳоро пешгирӣ ва бартараф намояд.

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил натавонанд асбобҳои челонгариро ба кор мебарад, балки дастгоҳи ташхискунандаро низ хуб истифода бурда метавонад. Вай бо қоидаҳои таҷзия ва васлкунии қисматҳои агрегати автомобил хуб шинос мебошад. Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил ҳамчунин бо хизматрасонии техникий автомобил машғул аст. Вай танзимкунӣ (чӯрсозии) механизмҳо ва ё иваз кардани қисмҳои корношоҷи механикиро иҷро мекунад.

Ба уҳдадорҳои вай танзимкунии ўбада – баробаршавӣ (развал – схождение), корҳои шиномонтажкунӣ ва мувозикунӣ ҷарҳҳо дохил мегарданд.

Челонгарон ва таъмиргарони воситаҳои нақлиёти автомобилӣ муҳаррикоро таъмир месозанд, хизматрасонӣ ва насб мекунад. Онҳо ҳамчунин дастгоҳҳои механикӣ ва вобастаи автомошинаҳои сабукрав, боркаш, дучарҳо ва дигар воситаҳои нақлиётиро таъмир ва насб мекунад.

Ба вазифаҳо дохил мегарданд:

- (а) мушоҳидакунӣ ва ташхиси носозиҳои муҳаррик ва чузъҳо;
- (б) насбкунӣ, санҷиш, озмоиш ва хизматрасонии муҳаррикони воситаҳои нақлиётӣ ва дучарҳо;
- (с) ивази қисматҳои муҳаррик ва ё муҳаррикҳои пурра;
- (г) васл, санҷиш, танзим, таҷзия, барқароркунӣ ва ивази қисматҳои носоз (корношоҷи) воситаҳои нақлиётӣ;
- (е) насбкунӣ ва ё танзимкунии муҳаррикон ва боздоштҳо, ҳамчунин танзимкунии чанбараки идоракунӣ ва дигар қисматҳои воситаҳои нақлиётӣ;
- (е) насбкунӣ, танзимсозӣ, хизматрасонӣ ва ивази қисматҳои мехатроникий автомобилҳо;
- (г) иҷро кардани хизматрасонии техникий нақшавӣ, ба монанди ивази равған, равғанмоӣ, чӯрсозии муҳаррик бо мақсади таъмин намудани қори муназзамии воситаҳои нақлиётӣ ва таъмини риояи меъёрҳо оид ба нигоҳдории муҳити зист;
- (h) насб кардани муҳаррикон ва қисматҳои онҳо баъди таъмир.

Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

Сатҳи Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯии воҳидҳои салоҳиятҳо	
2	Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)		
	ТС-01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	
	ТС 03-1/01	Кор кардан дар даста ва бо мизочон/ фармоишгарон	
	ТС 04-2/01	Расонидани ёрии аввалия	
	ТС 05-2/01	Истифода бурдани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ	
	Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)		
	ТВ 01-1/01	Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	
	ТВ 02-2/01	Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ	
	ТВ 04-1/01	Иҷро кардани корҳои челонгарӣ	
	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ		
	ТИ 7231-01-2/01	Чудо карда гирифтани полҳои ҳавой (воздушный фильтр)	
	ТИ 7231-02-2/01	Иваз кардани равшанҳои молидани автомобил	
	ТИ 7231-03-2/01	Баргараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик	
	ТИ 7231-04-2/01	Иваз намудани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ	
	ТИ 7231-05-2/01	Иваз кардани ғулла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)	
	ТИ 7231-06-2/01	Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор	
	ТИ 7231-07-2/01	Иваз намудани курси (диск)-и таъқунанда дар системаи боздошт	
	ТИ 7231-08-2/01	Иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)	
	3	Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
		ТС 06-3/01	Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ
ТС 07-3/01		Такмил додани таҳассуси касбӣ	
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ			
ТИ 7231-09-3/01		Баргараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ	
ТИ 7231-10-3/01		Баргараф намудани носозҳои қутии интиқол	
ТИ 7231-11-3/01		Чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)	
ТИ 7231-12-3/01		Баргараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунии	
ТИ 7231-13-3/01		Таъмир намудани қисмҳои баранда	
ТИ 7231-14-3/01		Таъмир намудани қуттии интиқоли ҳаракат	
ТИ 7231-15-3/01		Таъмир намудани системаи сардкунӣ	

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Нақлиёт**

Касб: **Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **ТІ 7231**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **15**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2**

Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳарриқи автомобил» сатҳи 2-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгуӣи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
ТС-01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ
ТС 03-1/01	Кор кардан дар даста ва бо мизочон/ фармоишгарон
ТС 04-2/01	Расонидани ёрии аввалия
ТС 05-2/01	Истифода бурдани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
ТВ 01-1/01	Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
ТВ 02-2/01	Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ
ТВ 04-1/01	Иҷро кардани корҳои челонгарӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
ТІ 7231-01-2/01	Қудо карда гирифтани полҳои ҳавой (воздушный фильтр)
ТІ 7231-02-2/01	Иваз кардани равшанҳои молидани автомобил
ТІ 7231-03-2/01	Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик
ТІ 7231-04-2/01	Иваз намудани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ
ТІ 7231-05-2/01	Иваз кардани ғулла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)
ТІ 7231-06-2/01	Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор
ТІ 7231-07-2/01	Иваз намудани курси (диск)-и таъкикунанда дар системаи боздошт
ТІ 7231-08-2/01	Иваз кардани қосидаҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳарриқи автомобил», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бокортаъминкунии	Малакаҳои, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳои байни ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> -шунидан ва дарк кардан; -бурро ва кушоду равшан баён намудан; -меҳрубон будан; -суботкор будан; -мубодилаи иттилоот кардан; -бо забони хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ муошират кардан.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> -дар дастаҳои синну соли гуногун, новобаста аз ҷинс, наҷод ва мансубияти динӣ кор кардан; -мустақилона ва ба сифати аъзои даста кор кардан; -дақиқӣ; -масъулнокӣ; -меҳнатдӯстӣ; -сарфакорӣ; -донистани Кодекси меҳнат.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба	<ul style="list-style-type: none"> -зоҳир намудани мустақилият ва ташаббускорӣ дар ошкор ва бартараф кардани мушкилот;

даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	- дурандешӣ; - бовичдонӣ; - маҳорати расонидани ёрии аввалия.
Ташаббус ва уҳдабароӣ, ки барои бадастовариҳои натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	- мутобиқшавӣ ба вазъиятҳои нав; - муайян кардани имкониятҳои барои дигарон ғайриҷашмдошт; - татбиқ кардани ғояҳо ба амал; - иштирок дар раванди ташаккулёбии пайваста; - омодагӣ ба навоарҳо; - зиракӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияти, ки банақшагирии стратегияи дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуҳлатро таъмин менамояд.	- мақсадгузориҳои мушаххас ва натиҷаҳои қор; - банақшагирии қор ва истифодаи захираҳо, аз ҷумла идоракунии вақт; - муайян ва ҷобачокунии афзалиятҳо; - ҳамохангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; - бодикқатӣ; - муташаккилӣ; - қоидаҳои тартиботи дохилии ташкилот/қорхона.
Худидоракуниҳо, ки ба қаноатмандӣ ва рушди қормандон мусоидат менамояд	- мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; - боварӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; - устувориҳои ахлоқӣ; - масъулиятнокӣ - риояи одоб (этика) ва зебошиносӣ (эстетика).
Омӯзишҳо, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти қормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	- эътирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; - омода будан ба сарфи вақт ва саъю кӯшиш ба омӯхтани малақаҳои нав; - хоҳиши таълим дар ҷойи қор ва бидуни он; - самимият барои ғояҳо ва усулҳои нави идоракунии худомӯзӣ; - дастгирии ҳамқорон ва барқарор кардани робитаҳо; - истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан, омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии қор)
Технологияҳо, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	- донишҳои малақаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; - хоҳиши аз худ кардани малақаҳои нави технологияи иттилоотӣ; - мавҷудияти тавоноии ҷисмонии мувофиқ.

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	ТС 01-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омодагӣ ва гузаштан аз муоинаи тиббиро бо мақсади таъмин намудани саломатӣ барои иҷрои уҳдадорихоӣ вазифавӣ, ошкор ва табобати саривақтии беморӣ ва пешгириӣ аз онро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - хангоми ба қор қабул шудан; - гузаштани муоинаи тиббии нақшавӣ ва ғайринақшавӣ тибқи ҷадвали ташкилот.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - маҳорати баён кардани мақсади худ; - маҳорати гӯш кардан ва шунидан; - маҳорати таҳлили тавсияҳои хаттӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шиносой бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ	1.1. Шиносой бо хуччатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ. 1.2. Шиносой бо намудҳои муоинаи тиббӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда.
2. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда. 2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот.
Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани беҳдошт (гигиена)-и шахсӣ; - гирифтани маълумот оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ; - гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда; - пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот.
Донишҳои талабшаванда:	- муқаррарот оид ба қонунгузориҳои меҳнат; - маълумотнома/ дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) ва вазифаи он; - қоидаҳои гузаштан аз муоинаи тиббӣ.
Муносибати талабшаванда ба қор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - боинтизом; - бомасъул; - бовичдон.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳоҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдхӣ/рунамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1. Шиносой бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
1.1. Шиносой бо хуччатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ				√							
1.2. Шиносой бо намудҳои муоинаи тиббӣ тибқи чадвали тасдиқшуда				√							
Элементи 2: Гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи чадвали тасдиқшуда											√
2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкilot											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Намудҳои муоинаи тиббӣ:	<ul style="list-style-type: none"> - муқаддимаӣ; - ҳатмӣ; - даврӣ; - ғайринавбатӣ.
--------------------------------	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор қардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон	ТС 03-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур қорҳои умумии мақсадноки даста, ки вазифаи умумиро бо қоидаҳои муқаррарнамудаи ташкilot ҳал мекунад, тавсиф менамояд. Қоргарон дар қомебиҳои даста манфиати шахсӣ қоранд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур:	
- ҳангоми қор дар қоллективи ҳар ташкilot/қорхона.	
- Шартҳои қаблӣ (пешакӣ):	
- вучуд нақоранд.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ)-и ВС
1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо	1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон. 1.2. Муайян кардани ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда. 1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадорихои инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда.
2. Кор кардан дар даста	2.1. Изҳори боварӣ кардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза. 2.2. Эътирофи <i>фарқиятҳои фарҳангӣ</i> дардаста. 2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста. 2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста.
3. Риоя кардани одоб ва зебӣ (этика ва эстетика)	3.1. Муошират намудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила. 3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хатгӣ ва ҳам шифоҳӣ. 3.3. Истифода бурдани <i>муоширати зайришифоҳии</i> мувофиқ. 3.4. Таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ. 3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан. 3.6. Интихоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян. 3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - муошират, алоқаманд ба шундан (гӯшдиҳӣ); - савол додан; - муоширати хатгӣ, возеҳ ва кӯтоҳ навиштани паём, қайдҳо, мактубҳо; - ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан; - ошкор ва воқиф шудан ба вазъияти муноқишавӣ, шикоятҳо дар доираи масъулият; - дар даста кор кардан; - гӯш додан ва шунавидан; - малакаҳои заминавии босаводона хондан; - малакаҳои худидорақунӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон; - бартариҳои кор дар даста; - воситаҳои робитаӣ; - принципҳои кори даста; - тавсифот, усул ва меъёрҳои истифодаи воситаҳои гуногуни муошират; - намудҳои қабул ва қоидаҳои рафтор дар онҳо; - мафҳуми этика ва ахлоқ; - одоби сӯҳбат ва маданияти нутқ; - симои зоҳирӣ;

	<ul style="list-style-type: none"> - хусни рафтори расмӣ ва сиёсӣ; - тарзи рафтор дар чойҳои чамъиятӣ, чойи кор; - одоби сӯҳбатҳои телефонӣ бо мизочон ва ҳамкорон; - калима, ибора ва услуби сӯҳбати телефонӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<ul style="list-style-type: none"> - ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан. <p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - покизакор; - масъул; - ухдабаро; - меҳрубон; - ташаббускор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоати тайёр	Ҳагтӣ ба саволҳои ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳои ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рунамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худбаҳолиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо											
1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон											✓
1.2. Муайян кардани чойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда											✓
1.3. Мувофиқа ва мутобик кардани ухдадорҳои инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда											✓
Элементи 2. Кор кардан дар даста											
2.1. Изҳори боварӣ кардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза											✓
2.2. Эътирофи <i>фарқиятҳои фарҳангӣ</i> дар даста											✓
2.3. Ҳангоми зарурат											✓

истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста												
2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста												√
Элементи 3: Риоя кардани одоб ва зебӣ (этика ва эстетика)												
3.1. Муоширатнамудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила	√											
3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хатгӣ ва ҳам шифоҳӣ	√											
3.3. Истифода бурдани муоширати ғайришифоҳии мувофиқ	√											
3.4. Изҳори таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ	√											
3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан	√											
3.6. Интиҳоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян	√											
3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ	√											

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Фарқиятҳои фарҳангӣ:	- намудҳои саломдихӣ, хайрбод ва гуфтугӯ; - забони имову ишораҳо; - махсусияти услубҳои миллии муомилаи корӣ; - махсусияти муносибати байнифарҳангӣ.
Муоширати ғайришифоҳӣ:	- забони имову ишора; - риоя кардани фосолаи муайян байни шарикон.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Расонидани ёрии аввалия	ТС 04 – 2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур малака ва донишҳои заруриро барои расонидани ёрии аввалия ва ниғаҳдорӣ ҳаёт дар давраи то расонидани ёрии тиббӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - хангоми арзёбии ҳолатҳои руҳдода, баргараф кардани таваккалҳои мушаххас, хавф ва захмҳои ба он алоқаманд.	

Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03 – 1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Арзёбии ҳолати руҳдода	1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани хатар , ба вучуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон. 1.2. Ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида. 1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ. 1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан. 1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида. 1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан.
2. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд	2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра). 2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда. 2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида.
3. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ	3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ. 3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба ҷароҳат.
4. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон	4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст. 4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст. 4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан.
5. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ	5.1. Додани нафаси сунъӣ. 5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина.
6. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ	6.1. Истифода бурдани усули Геймлих. 6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа.
7. Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан	7.1. Баровардан ба ҷойи беҳатар. 7.2. Коркарди ҷойи сӯхта.
8. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна	8.1. Санҷидани нишонаҳои зарбхӯрӣ. 8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азҳушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарҷарҳзанӣ, дилбеҳузурӣ).
9. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра	9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра. 9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ.
10. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ	10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил. 10.2. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб. 10.3. Расонидани ёрӣ ҳангоми захролудшавӣ.
11. Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрӣ	11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва ҷораҳои андешида. 11.2. Иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда.
Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи беҳатарии барқӣ; - муайян намудани хатарҳои барқӣ;

	<ul style="list-style-type: none"> - бартараф намудани хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - истифода намудани дастурамалҳо оид ба истифодабарии асбобу таҷҳизоти барқӣ; - арзёбии вазъият ва кам кардани хунравӣ; - ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм ва арзёбии ҳолати чабрдида; - даъват намудани ёри таъчилӣ; - иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда; - оромона ба чабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан; - истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани чабрдида; - бо чабрдида босаброна муошират карда, ҳамдари ва эҳтиром зоҳир намудан; - истифода намудани тахтача/чӯбча барои мустаҳкам кардани шикаст; - додани нафаси сунъӣ; - масҳ кардани дил ва қафаси сина; - хондан, фаҳмидани дастурамал ва истифода бурдани он; - истифодаи воситаҳои сӯхторхомӯшкунӣ; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб; - расонидани ёрӣ ҳангоми захролудшавӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои техникаи беҳатарии барқӣ; - хатарҳои барқии ҳангоми кор руҳдода; - қоидаҳои бартарафкунии хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - амалҳо оид ба наҷот додани чабрдида; - дастури Ҳилоли Аҳмар оид ба принципҳои расонидани ёри аввалия; - дастурамали расонидани ёри аввалия ҳангоми хунравӣ; - дастурамали расонидани ёри аввалия ҳангоми шикасти устухон; - дастурамали расонидани ёри аввалия ҳангоми ғарқшавӣ ва нафасгиршавӣ; - дастурамали расонидани ёри аввалия зимни сӯхтан; - дастурамали расонидани ёри аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна ва осеб дидани сутунмуҳра; - монешавии роҳҳои нафасгирӣ/нафастангӣ; - сӯхтан (хароратӣ, кимиёвӣ, барқӣ, соишхӯрӣ); - қоида ва тартиби додани нафаси сунъӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - покизакор; - масъул; - уҳдабаро; - мушфик; - раҳмдил.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди қор	Баҳодихии махсулоти тайёр	Ҳаттӣ ба саволҳои ҷавоб додан/тестҳо	Шифоӣ ба саволҳои ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоихавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рунамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъоварданӣ таълимгиранда/худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Арзёбии ҳолати руҳдода											
1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани хатар , ба вучуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон				√							
1.2. Ошқор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида				√							
1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ				√							
1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан									√		
1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида									√		
1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан									√		
Элементи 2: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд											
2.1. Баргараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра)									√		
2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда									√		
2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба начот додани ҷабрдида									√		
Элементи 3: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ											

3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ									√		
3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба чароҳат									√		
Элементи 4: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон											
4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст									√		
4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст									√		
4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан									√		
Элементи 5: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ											
5.1. Додани нафаси сунъӣ									√		
5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина									√		
Элементи 6: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ											
6.1. Истифода бурдани <i>усули Геймлих</i>									√		
6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа									√		
Элементи 7: Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан											
7.1. Баровардан ба ҷойи беҳатар									√		
7.2. Коркарди ҷойи сӯхта									√		
Элементи 8: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна											
8.1. Санчидани нишонаҳои зарбхӯрӣ									√		
8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азхушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарчархзанӣ, дилбеҳузурӣ)									√		
Элементи 9: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра											
9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра									√		
9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ									√		
Элементи 10: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ											
10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил									√		
10.2. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб									√		

10.3. Расонидани ёрї хангоми захролудшавї									√		
Элементи 11: Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрї											
11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва чораҳои андешида									√		
11.2. Иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда									√		

Навсонї (вариативї) (муҳити корї, вазъият, шароити асосии корї)

Хатар –	- ҷисмонї; - биологї; - кимиёвї; - марбут ба омили инсонї.
Усули Геймлих –	Тартиби амал хангоми расонидани ёрї ба нафасгиршуда: - бояд аз паси ҷабрдида истода (агар ханӯз рост истода ва ба ҳуш бошад), бо дастон ўро дар бар гирифтанд; - як дастро мушт карда, бо он тарафе, ки ангушти калон дорад, ба шиками ҷабрдида дар сатҳи байни нофу қавсақҳои тахта (қабурға)-ҳо гузоштан; - кафи дигар дастро ба болои мушт гузошта, бо тапишдиҳии зуд ба боло бо мушт ба шикам зер мекунад; - дастонро баробари ин якбора аз оринҷ қат мекунад, лекин қафаси синаи ҷабрдида зер кардан лозим нест; - ин усулро хангоми зарурат чанд маротиба такрор мекунад, то роҳи нафас кушода шавад; - агар роҳи нафас кушода шавад, нафасгирии одам барқарор мешавад ва рангу рӯяш муътадил мегардад.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани технологияҳои иттилоотї-компютерї		ТС 05-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди шиносӣ бо технологияи иттилоотиро дар сатҳи заминавї - кор бо муҳаррири матнї ва графикї, почтаҳои электронї, ҷустуҷӯ ва бозкашии (скачивание) иттилоотро аз Интернет тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - қобили истифода ба ҳар корманд.		
Шартҳои қаблї (пешакї): - тавонистани хондан ва навистан.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Шиносӣ бо сохти компюте	1.1. Шиносӣ бо функсияҳо (амалкардҳо)-и қисмҳои асосии компютери фардї. 1.2. Кор кардан бо қисмҳои иловагии компютер.	
2. Кор кардан дар барномаи «WINDOWS»	2.1. Омода намудани компютер ба кор. 2.2. Истифода намудани гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура). 2.3. Кор кардан бо файлҳо. 2.4. Кор кардан бо лавҳаи идоракунї.	
3. Кор кардан дар барномаи офисї	3.1. Кор кардан дар барномаи «WORD». 3.2. Кор кардан дар барномаи «POWER POINT».	

	3.3. Кор кардан бо муҳаррири матнӣ. 3.4. Кор кардан бо муҳаррири графикӣ.
4. Пайваст ва истифода намудани «Интернет»	4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет. 4.2. Кор кардан бо <i>хадомоти чустучӯӣ</i> чихати дарёфти маълумот/иттилоот. 4.3. Кор кардан бо <i>браузерҳо</i> .
5. Кор кардан бо почтаҳои электронӣ	5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабакаҳои иҷтимоӣ). 5.2. Ирсол ва қабул намудани мактубҳо тариқи почтаи электронӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - пайваст кардани таҷҳизоти компютерӣ; - муайян намудани наслҳои компютерҳо; - кор кардан бо қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер, манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра); - истифода намудани компютерҳо ва барномаҳои он; - кор кардан бо ҳомили файлҳо; - кор кардан бо барномаҳои зиддивирӯсӣ; - сохтани файлҳо ва сабт кардани онҳо дар компютер; - сохтани файли «WORD» дар компютер ва сабт кардани он; - сохтани файли барномаи «POWER POINT» ва сабт кардани он; - чоп кардани ҳуччатҳо дар компютер; - ворид намудани расм ва графикҳо дар барномаҳои офисӣ; - чӯрсозии параметрҳои Интернет; - боргирии маълумот аз Интернет; - кор кардан бо чустучӯгарҳо (браузерҳо)-и Интернет; - кор кардан бо мессенҷерон; - қабул, ирсол ва эътиноӣ (игнорировать) мактубҳои почтаи электронӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - наслҳои компютерҳо; - қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер; - гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо); - функсияҳои қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер), манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра; - системаи амалиёти компютер; - драйверҳои қисмҳои иловагӣ; - лавҳаи идоракунии ва дохилшавӣ ба он; - намудҳои барномаҳои офисӣ; - тарзи насб кардани барномаҳои офисӣ дар компютер; - дастрас намудани барномаҳои офисӣ аз Интернет ва ширкати истеҳсолкунанда; - таҷҳизот ва дастгоҳ барои пайвастшавӣ ба хатти Интернет; - тарзи бехатар кор кардан дар шабакаи Интернет; - хадомоти чустучӯӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ; - кибернетика ва кибертерроризм ва пешгири аз онҳо; - намудҳои мессенҷерон ва тарзи кори онҳо; - почтаи электронӣ ва тарзи дурусти истифодаи он; - бехатарӣ ва ҳифзи маълумот ҳангоми кор бо почтаҳои электронӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ.

Муносибати талабшаванда ба кор:	- Чунин бояд буд: - бодикқат; - покизақор; - масъул; - эҳтиётқор.
---------------------------------	---

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳои ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳои ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мувоҳида	Намоишдихӣ/рунамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худбаҳоидихӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Шиносӣ бо сохти компютер											
1.1. Шиносӣ бо функцияҳои қисмҳои асосии компютери фардӣ			√								
1.2. Кор қардан бо қисмҳои иловагии компютер	√		√								
Элементи 2: Кор қардан дар барномаи «WINDOWS»											
2.1. Омода намудани компютер ба кор	√										
2.2. Истифода намудани гурӯҳи тугмаҷаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура)	√										
2.3. Кор қардан бо файлҳо	√										
2.4. Кор қардан бо лавҳаи идорақунӣ	√										
6. Элементи 3: Кор қардан дар барномаи офисӣ											
3.1. Кор дар барномаи «WORD»		√									
3.2. Кор дар барномаи «POWER POINT»							√				
3.3. Кор бо муҳаррири матнӣ		√									
3.4. Кор бо муҳаррири графикӣ		√									
Элементи 4: Пайваст ва истифода намудани «Интернет»											
4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет	√										

4.2. Кор кардан бо хадамоти чустучӯй чиҳати дарёфти маълумот/иттилоот	√										
4.3. Кор кардан бо браузерҳо	√										
Элементи 5: Кор кардан бо почтаҳои электронӣ											
5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабакаҳои иҷтимоӣ)	√										
5.2. Ирсол ва қабул намудани мактубҳо тариқи почтаи электронӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Компютери фардӣ (КФ) –	- компютере, ки онро танҳо як одам истифода мебарад (ё соҳибӣ мекунад) (аз калимаи «personal», яъне барои як фард)
Қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер:	<p><i>қисмҳои асосии компютер:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - монитор; - блоки системавӣ; - ҳарфкалид (клавиатура); - мушак. <p><i>қисмҳои иловагии компютер:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - принтер; - УПС; - овозбарор; - гӯшмонак (наушник); - сканер; - ёдгори/флеш-захирасоз (накопител); - модем.
Гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура)	- тақсимои тугмачаҳо (клавишҳо)-и ҳарфкалид (клавиатура) дар асоси функсия ва ҷойгиршавии онҳо. Гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура) тақсим мешавад: - ба иловагӣ, алифбой–рақамӣ, хизматӣ, функционалӣ, барои кор бо курсор муқарраргардида.
Лавҳаи идоракунии –	- қисмати истифодашавандаи интерфейс MicrosoftWindows, ки иҷрои амалҳои асосӣ оид ба ҷурсозии система, ҷун иловакунии ва ҷурсозии дастгоҳ, насб ва деинсталлятсияи (интисоби)-и барномаҳо, идоракунии баҳисобгирии сабтҳо, воридкунии имконоти махсус ва инчунин, якчанд амалҳои дигари марбут ба идоракунии системаро имкон медиҳад.
Хадамоти чустучӯии Интернет -	<ul style="list-style-type: none"> - yandex; - google; - yahoo; - bing ва ғайра.
Браузерин:	- барномае, ки бо ёрии он веб-саҳифаҳо аз назар гузаронида мешаванд. Новобаста аз он, ки намудҳои гуногуни браузер зиёданд, мазмуни кори онҳо ин - кушодани сомонаҳо мебошад. Барои ин, дар ҳар браузер сатри нишонигӣ вучуд дорад -

	майдоне, ки дар он номгӯйи сомона барои кушодашавии он чоп/навишта мешавад.
--	---

Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	ТВ 01 – 1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди қатъиян риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатариро дар ҷойи кор тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми истифодаи таҷҳизот/дастгоҳ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 01-1/01 Гузаштан аз муоинаи тиббӣ; - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста ва мизочон/фармоишгарон; - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат	1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат. 1.2. Истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ. 1.3. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор. 1.4. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона.
2. Риоя намудани <i>қоидаҳои техникаи бехатарӣ</i>	2.1. <i>Гузаптани дастурдиҳӣ</i> (муқаддимаӣ, ибтидоӣ, такрорӣ, ғайринақшаӣ, мақсаднок) оид ба техникаи бехатарӣ. 2.2. Омода кардани ҷои корӣ бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ. 2.3. Санҷидани асбобу таҷҳизоти корӣ пеш ва баъди анҷоми кор. 2.4. Истифода намудани аломатҳои огоҳкунанда аз руи гурӯҳ ва намудҳо.
3. Риоя намудани <i>қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор</i>	3.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимаӣ оид ба бехатарӣ аз сӯхтор. 3.2. Истифода намудани <i>воситаҳои оташнишонӣ</i> тибқи дастурамал ва таъйинот. 3.3. Кӯчонидан (тахлия)-и одамон аз қитъаи сӯхтор.

Малақаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - кор кардан мувофиқи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат дар ҷойи кор; - риоя намудани қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равшанҳои молиданӣ; - шинос шудан бо санадҳои меъёрии техникаи ҳуқуқӣ ва санадҳои маҳаллии меъёрию ҳуқуқии ҳифзи меҳнат; - иҷро намудани уҳдадорихоӣ вазифавӣ; - пайдо намудани маълумот оид ба тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - санҷидани ҳолати коршоямии дастгоҳ/таҷҳизоти барқӣ пеш ва баъди анҷоми кор; - истифода намудани дастурамалҳои истифодабарии дастгоҳ/таҷҳизот; - истифодаи воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот.
-------------------------	--

Донишҳои талабшаванда	<ul style="list-style-type: none"> - дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - санадҳои меъёрии техникаи ҳуқуқӣ ва санадҳои маҳаллии меъёрию ҳуқуқии ҳифзи меҳнат; - қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равшанҳои молиданӣ; - тартиботи дохилии ташкилот/корхона оид ба ҳифзи меҳнат; - намудҳои дастурдихӣ оид ба техникаи бехатарӣ; - қоидаҳои бехатарии барқии ташкилот; - қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми кор бо дастгоҳ/таҷҳизоти техникӣ; - қоидаҳои бехатарии сӯхтори ташкилот; - қоидаҳои тахлиии одамон (кӯчонидан) ҳангоми вазъиятҳои фавқулода; - сабабҳои сар задани сӯхтор ва пешгирӣ аз онҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ташаббускор; - бодикқат; - покизакор; - бомасъулият.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидихии маҳсулоти тайёр	Ҳагтӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/сӯҳбат	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯйи тадқиқот/case study	Мувоҳица	Презентатсия (рунамой)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/ худбаҳоидихӣ	Баҳоидихии тарафи сеюм
Элементи 1: Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат											
1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат			√								
1.2. Истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ	√										
1.3. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор				√							
1.4. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона				√							
Элементи 2: Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ											
2.1. <i>Ғузаштани дастурдихӣ</i> (муқаддимаӣ, ибтидоӣ, тақрорӣ, ғайринақшавӣ, мақсаднок) оид ба техникаи бехатарӣ	√		√								

2.2. Омода кардани ҷои корӣ бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ	√		√								
2.3. Санҷидани асбобу таҷҳизоти корӣ пеш ва баъди анҷоми кор	√		√								
2.4. Истифода намудани аломатҳои огоҳкунанда аз руи гурӯҳ ва намудҳо	√		√								
Элементи 3: Риоя намудани қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор											
3.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимаӣ оид ба бехатарӣ аз сӯхтор	√			√							
3.2. Истифода намудани воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот	√			√							
3.3. Кўчонидан (тахлия)-и одамон аз китъаи сӯхтор	√							√			

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Қоидаҳои техникаи бехатарӣ ин:	- системаи чорабиниҳои муташаккилона, санадҳои меъёрӣ, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи таъсири омилҳои хатарноки истеҳсоли ба коргар.
Гузаштани дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ:	- қабл аз иҷозатдиҳии коргар ба иҷрои вазифаи худ сардор ва шахсони масъул оид ба бехатарӣ уҳдадоранд бо одам ва корманд дастурдиҳии техникаи бехатариро гузаронанд. Қоидаи мазкур - шартӣ ҳатмии муносибатҳои меҳнатӣ, батартибдаровардашудаи Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Гузаштани он ҳатто ба роҳбари ширкат ҳатмист. Танҳо баъди шиносӣ бо дастур оид ба техникаи бехатарӣ кормандро метавон ба ҷойи кори худ иҷозат дод.
Қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор ин:	- системаи тадбирҳои муташаккилона, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи ҳолати хатари оташ, барҳамдиҳии он ва таъсиррасонии омилҳои хатарноки истеҳсоли ба коргарон.
Воситаҳои оташнишонӣ:	- воситаи махсуси дар ихтиёрдошта ва инчунин, асбобу сомонбзори (асбобу анҷом) истифодашаванда барои оташнишонӣ (ҳидрант, рӯдаҳои оташнишонӣ, оташнишонак, рег (қум), об, чангаки сухторнишонӣ, мисрон (лом), бел, сатил ва ғайра).

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи заминавӣ	ТВ 02-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур малака ва донишҳои барои фаҳмиш ва истифодаи забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ ва диг.), ибораҳои одии дар ҷои корӣ маъмулан истифодашавандаи ҳислати заминавӣ ва пешгӯйшаванда аз мисоли салому алейк, хайру хуш, марбут ба хизматрасонии инфиродии мизочон/фармоишгаронро инъикос мекунад, тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - кормандони ҳама сатҳи соҳаи мазкур.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - донишҷӯи ҳарфҳои алифбои русӣ/англисӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муошират кардан боадабона бо мизочон/фармоишгарон	1.1. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур. 1.2. Истифода намудани ибораҳои одии маъмулан истифодашавандаи одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзаратпурсӣ, сипосгузорӣ) бо мизочон/фармоишгарон. 1.3. Истифода намудани забони имову ишора ё луғат ҳангоми пайдо шудани монетаи забонӣ. 1.4. Истифода намудани захираҳои мувофиқ ва мурочиат ба ёрии ҳамкорон - донандагони забони мазкур.
2. Муошират кардан бо мизочон/фармоишгарон бо забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ) барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор	2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани муошират . 2.2. Истифода намудани ҳама гуна усулҳои дидорӣ (визуалӣ) барои беҳтар ва иваз кардани муоширати шифоҳӣ.
Малакаҳои талабшаванда:	- малакаҳои коммуникативӣ ва байнишахсиятӣ барои таъмини муоширати мусбатона, боадабона бо мизочон/фармоишгарон; - истифодаи калимаҳои калидӣ, ибораҳо, ифодаҳои кӯтоҳ ва рақамҳои барои муошират бо мизочон/фармоишгарон зарур ва мутобиқ ба ҷойи кори мушаххас
Донишҳои талабшаванда:	- одоби салом, муаррифӣ ва посух ба саволҳои мизочон/фармоишгарон, ҳамкорон; - маданияти муоширати касбӣ; - методика ва таҷрибаи муошират бо имову ишора, забони бадан; - ҷанбаҳои равонии одоби муошират; - масоили равандҳои идрок ва фаҳмиши шарикӣ муошират; - мафҳум, мушқилот ва хусусиятҳои муоширати байнифарҳангӣ; - мундариҷаи мафҳумҳои асосии равонӣ - ташхисии (психодиагностики) шарикӣ муошират.
Муносибати талабшаванда ба кор:	- кӯшиши омӯхтани забони хориҷӣ; Чунин бояд буд: - хушмуомила; - меҳрубон; - ташаббускор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоихавӣ	Ҷамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Презентатсия (Рӯнамоӣ)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Муошират кардан бо адабона бо мизочон/фармоишгарон											
1.1. 1.1. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур				√							
1.2. 1.2. Истифода намудани ибораҳои одии маъмулан истифодашавандаи одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзаратпурсӣ, сипосгузорӣ) бо мизочон/фармоишгарон				√							
1.3. 1.3. Истифода намудани забони имову ишора ё луғат хангоми пайдо шудани монетаи забонӣ				√							
1.4. 1.4. Истифода намудани захираҳои мувофиқ ва мурочиат ба ёри хамкорон - донандагони забони мазкур				√							
Элементи 2: Муошират кардан бо мизочон/фармоишгарон бо забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ) барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор											
2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани муошират				√							
2.2. Истифода намудани ҳама гуна усулҳои дидорӣ (визуалӣ) барои беҳтар ва иваз кардани муоширати шифохӣ				√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ибораҳои одии маъмулан	- субҳ ба хайр;
-------------------------------	-----------------

истифодашаванда:	- корҳо чӣ тавр? - то боздид; - ба шумо чӣ гуна хизмат расонам ва ғ.
Захираҳои мувофиқ:	- дафтарчаи қайд, рӯзнома барои сабти калимаҳои маъмули истифода, барои зиёд кардани захираи калимаҳо; - луғати калимаҳо, ибораҳо; - луғатҳои гуногун (мавзӯӣ, касби алоҳида, бо расмҳо ва ғ.); - китобчаҳо; - аломатҳо бо тавзеҳот; - сайтҳо барои тарҷума.
Муошират:	- гӯш додан ба маслиҳат ва эзоҳот; - пешниҳоди иттилооти ҷорӣ мисли: - расонидани кумак дар доираи уҳдадорихои худ; - фаҳмонидан ва пешниҳоди дастурҳои одӣ ва ғ.
Усулҳои дидорӣ (визуалӣ):	- дар нақша нишон додан; - иттилооти заруриро дар ҳуччатҳо, ҳуччатҳои фармоиш ва нақшаҳо қайд кардан; - истифодаи калкулятор барои ҳисоби арзиши хароҷоти муайян ва ғ.; - истифодаи забони имову ишора, забони ҷисмонӣ; - нишон додани чизи мушаххас ва ғ.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иҷро кардани корҳои челонгарӣ	ТВ 04-1/02
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро кардани корҳои челонгарӣ оид ба тайёр кардани соза ва элементҳои гуногуни номураккабро бо риоя кардани техникаи бехатарӣ ва талаботи меъёрӣ - техникаӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар устохонаҳои челонгарӣ ё ҷойҳои барои иҷрои корҳои мазкур муқарраргардида.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - СВ 01-1/02 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ, санитарияи истеҳсолӣ ва ҳифзи муҳити атроф	1.1. Гузаштани дастурдиҳӣ. 1.2. Пӯшидани либоси махсус. 1.3. Омода кардани ҷои корӣ. 1.4. Санчидан ва интиҳоб кардани асбобҳо. 1.5. Истифода бурдани воситаҳои ҷимоявӣ . 1.6. Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ ҳангоми кор бо асбобҳо. 1.7. Рӯбучин кардани ҷойи корӣ. 1.8. Ба хелҳо чудо кардани пасмондаҳо, партов ва ба ҷойи махсус баровардани онҳо.
2. Иҷро кардани нишонагузорӣ	2.1. Иҷро кардани нишонагузории рахҳо (рисок). 2.2. Иҷро кардани нишонагузорӣ аз рӯи қолиб. 2.3. Иҷро кардани нишонагузорӣ бо ёрии асбобҳои мутобиқатӣ-нишонагузорӣ (координатно-разметочные) .
3. Иҷро кардани буриши филиз (металл)	3.1. Иҷро кардани буриш бо арраи дастӣ. 3.2. Иҷро кардани буриш бо қайчи (фишанг)-и дастӣ. 3.3. Иҷро кардани буриш бо кубурбур (лӯлабур).

	3.4. Ичро кардани буриши механикии филиз (металл). 3.5. Ичро кардани буриши филизи (металли) тасмагӣ. 3.6. Ичро кардани буриши филизи (металли) мураббаъ.
4. Пора кардани филиз (металл)	4.1. Тез кардани искана (зубило). 4.2. Пора кардани филиз (металл) бо зарбаи панчагӣ, оринҷӣ ва китфии болға. 4.3. Пора кардани филиз (металл) бо гилётин. 4.4. Пора кардани нимтайёрҳо (заготовки) аз филизи варақӣ. 4.5. Пора кардани кунҷҳои нимтайёрҳо дар дастгоҳи челонгарӣ.
5. Қат кардани филиз (металл)	5.1. Қат кардани пӯлоди тасмагӣ. 5.2. Қат кардани ғулба (втулка). 5.3. Қат кардани филизи нимрух (профил) дар дастгоҳ. 5.4. Қат кардани филизи (металли) варақӣ дар дастгоҳ, мошинаи қаткунӣ ва мистари қаткунӣ (гибочная линейка).
6. Арра кардани филиз (металл)	6.1. Арра кардани сатҳҳои ҳамвор. 6.2. Арра кардани сатҳҳои барҷаста (дӯнгдор).
7. Ичро кардани корҳои пармакунӣ, гирдасӯҳонкунӣ (зенкование) ва паҳн (кушод) кардани сӯроҳиҳо	7.1. Тез кардани пармаҳои печдор. 7.2. Мустаҳкам кардани ҷузъиёт барои пармакунӣ. 7.3. Пармакунии дастӣ ва механикӣ бо усулҳои гуногун. 7.4. Гирдасӯҳон кардани сӯроҳиҳо. 7.5. Паҳн (кушод) кардани сӯроҳиҳо.
8. Баровардани рахпеч (резьба)	8.1. Баровардани рахпечи беруна. 8.2. Баровардани рахпечи дохилӣ. 8.3. Баровардани рахпеч дар қубурҳо (лӯлаҳо).

Малакаҳои талабшаванда	<ul style="list-style-type: none"> - риоя кардани талаботи беҳбудсози (санитария)-и истеҳсолӣ, беҳдошт (гигиена)-и меҳнат ва ҳифзи муҳити атроф (экология); - истифода бурдани воситаҳои ҷимоявӣ ва оташнишонӣ; - ба хелҳо ҷудо кардани партовҳо; - истифода кардани малакаҳои кори мустақилона ва худбаҳодиҳӣ; - ҷудо кардани асбобу масолеҳ барои иҷрои амалиёти гуногуни челонгарӣ; - пешбурди муносиби ҳуҷҷатҳои корӣ; - риоя кардани техникаи бехатарӣ ҳангоми кор бо асбобҳо; - расонидани ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - талаботи беҳбудсози (санитария)-и истеҳсолӣ, беҳдошт (гигиена)-и меҳнат ва ҳифзи муҳити атроф (экология); - воситаҳои ҷимоявӣ ва эҳтиёткунанда ҳангоми иҷрои корҳо; - таъинот ва усулҳои истифодабарии асбобҳои назоратӣ – ченкунӣ; - тавсифоти кимиёвӣ, физикӣ ва техникаи филизи (металл) гуногун ва дигар масолеҳи истифодашаванда; - усулҳои амалиёти челонгарӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - эҳтиёткор; - бодикқат; - масъул.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагғӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот / case study	Мувоҳида	Презентатсия (Рӯнамоӣ)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳолиҳӣ	Баҳодихии тарафи сетом
Элементи 1: Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ, санитарияи истеҳсолӣ ва ҳифзи муҳити атроф											
1.1. Гузаштани дастурдиҳӣ	√			√							
1.2. Пӯшидани либоси махсус	√			√							
1.3. Омода кардани ҷойи корӣ	√			√							
1.4. Санчидан ва интиҳоб кардани асбобҳо	√			√							
1.5. Истифода бурдани воситаҳои ҷимоявӣ	√			√							
1.6. Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ ҳангоми кор бо асбобҳо	√			√							
1.7. Рӯбучин кардани ҷойи корӣ	√			√							
1.8. Ба хелҳо ҷудо кардани пасмондаҳо, партов ва ба ҷойи махсус баровардани онҳо	√			√							
Элементи 2: Иҷро кардани нишонагузорӣ											
2.1. Иҷро кардани нишонагузории рахҳо (рисок)	√			√							
2.2. Иҷро кардани нишонагузорӣ аз рӯи қолиб	√			√							
2.3. Иҷро кардани нишонагузорӣ бо ёрии асбобҳои мутобиқатӣ-нишонагузорӣ (координатно-разметочные)	√			√							
Элементи 3: Иҷро кардани буриши филиз (металл)											
3.1. Иҷро кардани буриш бо арраи дастӣ	√			√							
3.2. Иҷро кардани буриш бо қайчи (фишанг)-и дастӣ	√			√							

3.3. Ичро кардани буриш бо кубурбур (лӯлабур)	√			√								
3.4. Ичро кардани буриши механикии филиз (металл)	√			√								
3.5. Ичро кардани буриши филизи (металли) тасмағӣ	√			√								
3.6. Ичро кардани буриши филизи (металли) мураббаъ	√			√								
Элементи 4: Пора кардани филиз (металл)												
4.1. Тез кардани искана (зубил)	√			√								
4.2. Пора кардани филиз (металл) бо зарбаи панчағӣ, оринчӣ ва китфии болға	√			√								
4.3. Пора кардани филиз (металл) бо гилётин	√			√								
4.4. Пора кардани нимтайёрҳо (заготовки) аз филизи (металли) варақӣ	√			√								
4.5. Пора кардани кунҷҳои нимтайёрҳо дар дастгоҳи челонгарӣ	√			√								
Элементи 5: Қат кардани филиз (металл)												
5.1. Қат кардани пӯлоди тасмағӣ	√			√								
5.2. Қат кардани ғулба (втулка)	√			√								
5.3. Қат кардани филизи нимруҳ (профил) дар дастгоҳ	√			√								
5.4. Қат кардани филизи варақӣ дар дастгоҳ, мошинаи қаткунӣ ва мистари қаткунӣ (гибочная линейка)	√			√								
Элементи 6: Арра кардани филиз (металл)												
6.1. Арра кардани сатҳҳои ҳамвор	√			√								
6.2. Арра кардани сатҳҳои барҷаста (дӯнгдор)	√			√								
Элементи 7: Ичро кардани корҳои пармакунӣ, гирдасӯхонкунӣ (зенкование) ва паҳн (кушод) кардани сӯроҳиҳо												
7.1. Тез кардани пармаҳои печдор	√			√								
7.2. Мустаҳкам кардани чузъиёт барои пармакунӣ	√			√								
7.3. Пармакунии дастӣ ва механикӣ бо усулҳои гуногун	√			√								

7.4. Гирдасухон кардани сӯрохиҳо	√			√							
7.5. Паҳн (кушод) кардани сӯрохиҳо	√			√							
Элементи 8: Баровардани рахпеч (резба)											
8.1. Баровардани рахпечи беруна	√			√							
8.2. Баровардани рахпечи дохилӣ	√			√							
8.3. Баровардани рахпеч дар кубурҳо (лӯлаҳо)	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Воситаҳои ҷимоявӣ:	<ul style="list-style-type: none"> - воситаҳои ҷимояи дастон (дастпӯшҳои бепапча ва панчадор, китфпӯш, остинпӯш ва ғ.); - воситаҳои ҷимояи пойҳо (пойчома (бахилы) ва ғ.); - воситаҳои ҷимояи чашмон ва рӯй (айнакҳои ҷимоявӣ, сипарчаҳои рӯй ва ғ.); - воситаҳои ҷимояи сар (тоскӯлоҳҳо, телпак, берет ва ғ.).
Асбобҳои мутобиқатӣ-нишонагузорӣ (координатно-разметочные):	<ul style="list-style-type: none"> - миз бо патрон ва механизми мутобиқатӣ-нишонагузорӣ; - хаткашак (чертилка); - паргор; - рейсмус (асбоби хатҳои мувозикашанда); - штангенрейсмус; - баландисанчи микёс; - зовиясанҷ; - зовиясанчи - марказкобанда; - фӯлодқалам (кернир); - зангӯла; - болға; - лавҳаи нисонагузорӣ ва ғ.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Чудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр)	ТТ 7231-01-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ва чудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр) чиҳати тоза кардани он тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми чудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр) барои тозакунии он.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Пушидани либосҳои маҳсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор.
2. Чудо карда гирифтани	2.1. Кушодани сарпӯш (капот)-и муҳарриқи автомобил.

полояи ҳавой (воздушный фильтр)	2.2. Кушодани мурватҳои сарпӯши полояи ҳавой (воздушный фильтр). 2.3. Тоза кардани полояи ҳавой бо истифода аз чангкашак.
Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - муайян намудани нишонаҳои иттилоотӣ; - муайян намудани нишонаҳои огоҳкунанда; - муайян намудани нишонаҳои огоҳкунандаи корношоямиҳо; - истифода намудани таҷҳизоти санҷишӣ барои ташҳиси автомобил; - ташҳис намудани ҳисобкунаки ҳарорати моеъи хунуккунӣ; - муайян намудани аломатҳои корношоямии сенсорҳои (датчик) автомобил.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - маълумоти техникаи қисмҳои электронии автомобил; - қоидаҳои истифодабарии асбобу таҷҳизотҳои санҷишии автомобил; - шарҳи нишонаҳо дар панели асбобҳо; - тартиби ташҳиси ҳисобкунаки ҳарорати моеъи хунуккунӣ; - аломатҳои сенсорҳои (датчик) автомобил; - сохт ва хизматрасонии автомобилҳо; - тартиби ташҳиси нишондиҳандаи фишори рағған; - тартиби ташҳиси нишондиҳандаи сатҳи сӯзишворӣ дар зарф; - дастурҳо оид ба озмоиши (эксплуатация) автомобилҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодиккат; - озодакор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани	√			√							

бехатарии чойи кор											
Элементи 2: Чудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр)											
2.1. Кушодани сарпӯш (капот)-и муҳаррики автомобил	√			√							
2.2. Кушодани мурватҳои сарпӯши полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр)	√			√							
2.3. Тоза кардани полояи ҳавоӣ бо истифода аз чангкашак	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Шарҳи нишонаҳо дар панели асбобҳо - ин:	- нишонаҳо (пиктограмма) ва лампаҳои огоҳкунанда дар панели асбобҳо, ки он аз корношоямии автомобил ба ронанда маълумот медиҳад ва бо рангҳои ҷилодиҳандаи манъ ё хатарнокӣ огоҳ месозад.
--	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз кардани равғанҳои молидани автомобил	ТІ 7231-02-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ивази равғани муҳаррик ва қуттии интиқоли автомобил бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва зидди сӯхтор тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази равғанҳои молидани автомобил.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-01-2/01 Чудо карда гирифтани полояи ҳавоӣ (воздушный фильтр).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Иваз кардани равғани муҳаррик	1.1. Гузоштани мошин ба мағок (яма) ва сатҳи ҳамвор. 1.2. Хомӯш кардани муҳаррик баъди якчанд дақиқа кор кардани он. 1.3. Кушодани сарпӯш (капот)-и мошин. 1.4. Гузоштани зарф зери қартери муҳаррик. 1.5. Кушодани мурвати қартери муҳаррик. 1.6. Пурра холӣ кардани равғани муҳаррик дар зарф. 1.7. Иваз намудани полоя (фильтр)-и муҳаррики автомобил. 1.8. Рехтани равғани нав ба муҳаррик. 1.9. Ба кор даровардани муҳаррик. 1.10. Санҷидани сатҳи равғани муҳаррик.
2. Иваз кардани равғани трансмиссия (иваз кардани равғани қуттии интиқол)	2.1. Кушодани мурвати қуттии интиқол ва пурра рехтани равғани он. 2.2. Пур кардани равған дар қуттии интиқол. 2.3. Санҷидани сатҳи равған дар қуттии интиқол.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - риоя намудани қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтор ҳангоми
-------------------------	--

	<p>ивази равшанҳои молидани автомобил;</p> <ul style="list-style-type: none"> - пушидани либосҳои махсус; - истифода намудани воситаҳои ҳимоявӣ; - интиҳоб намудани асбобу олати корӣ барои ивази равшанҳои молидани автомобил; - интиҳоб намудани полоя (филтр)-и автомобил вобаста ба тамғаи он; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - пур кардани равшан дар система; - муайян намудани меъёри мувофиқи равшанҳои молидани автомобил; - расонидани ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтор ҳангоми ивази равшанҳои молидани автомобил; - вазифаи асосии картер; - намудҳои равшанҳои молидани автомобил; - намудҳои полоя (филтр) вобаста ба тамғаи автомобил; - тартиби санчидани бехатарии ҷойи кор ҳангоми ивази равшанҳои молидани автомобил; - тартиби омода кардани автомобил барои ивази равшанҳои молидани он; - меъёри мувофиқи равшанҳои молиданӣ дар муҳаррик ва қутии интиқоли автомобил; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири муҳаррики автомобил; - дастурамали истифодабарии автомобилҳо; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рунамоӣ (Презентагсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иваз кардани равшани муҳаррик											
1.1. Гузоштани мошин ба мағок (яма) ва сатҳи ҳамвор	√			√							

1.2. Хомӯш кардани муҳаррик баъди якчанд дақиқа кор кардани он	√			√									
1.3. Кушодани сарпӯш (капот)-и мошин	√			√									
1.4. Гузоштани зарф зери қартери муҳаррик	√			√									
1.5. Кушодани мурвати қартери муҳаррик	√			√									
1.6. Пурра холӣ кардани равғани муҳаррик дар зарф	√			√									
1.7. Иваз намудани полая (филтр)-и муҳаррики автомобил	√			√									
1.8. Рехтани равғани нав ба муҳаррик	√			√									
1.9. Ба кор даровардани муҳаррик	√			√									
1.10. Санчидани сатҳи равғани муҳаррик	√			√									
Элементи 2: Иваз кардани равғани трансмиссия (иваз кардани равғани қуттии интиқол)													
2.1. Кушодани мурвати қуттии интиқол ва пурра рехтани равғани он	√			√									
2.2. Пур кардани равған дар қуттии интиқол	√			√									
2.3. Санчидани сатҳи равған дар қуттии интиқол	√			√									

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Вазифаи асосии қартер:	<p>Қартер якчанд вазифаро иҷро мекунад:</p> <ul style="list-style-type: none"> - чузъҳои дохилии муҳаррик ва қуттии интиқолро аз вайроншавӣ ва ифлосшавӣ муҳофизат мекунад; - равғанро нигоҳ медорад, ки дар дохили муҳаррик ва қуттии интиқол гардиш мекунад, қисмҳои ҳаракаткунандаро молидан ва соишро коҳиш медиҳад; - ба хориҷ кардани гармии ҳангоми кор кардани муҳаррик ва қуттии интиқол кӯмак мекунад.
-------------------------------	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик	ТІ 7231-03-2/01
<p>Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ барои гузаронидани корҳои таъмирӣ ва бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.</p>	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - Ҳангоми баргарафкунии нуқсон дар насоси оби муҳаррик.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТИ 7231-01-2/01 Чудо карда гирифтани полҳои ҳавой (воздушный фильтр); - ТИ 7231-02-2/01 Иваз кардани равшанҳои молидани автомобил.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти корӣ. 1.3. Омода намудани зарф барои гирифтани моеъи сардкунанда. 1.4. Омода намудани автомобил барои гузаронидани корҳои таъмирӣ.
2. Баргараф кардани нуқсон дар насоси оби муҳаррик	2.1. Полода гирифтани моеъҳо аз муҳаррик. 2.2. Тоza намудани найчаҳои обгузаронӣ аз ифлосҳо. 2.3. Интиҳоб намудани насоси оби муҳаррик вобаста ба тамғаи автомобил. 2.4. Васл кардани насоси оби муҳаррик. 2.5. Пур кардани система бо об/моеъи сардкунанда. 2.6. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик.

Малақаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва ҳифзи муҳити зист; - риоя намудани талаботи беҳдошти истеҳсолӣ; - риоя намудани қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равшанҳои молиданӣ; - интиҳоб намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ барои баргарафкунии нуқсон дар насоси оби муҳаррик; - муайян намудани меъёри зиёдшавӣ ва камшавии ҳарорати моеъ; - муайян намудани сабабҳои корношоямии насоси оби муҳаррик; - истифода намудани таҷҳизоти махсус барои санҷиши корношоямии насоси оби муҳаррик; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - кор кардан мувофиқи дастурамали озмоиши (эксплуатация) автомобил; - тоza кардани ҷойи корӣ баъд аз гузаронидани корҳои таъмирӣ; - расонидани ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми муайян намудани сабабҳои корношоямии насоси оби муҳаррик; - қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равшанҳои молиданӣ; - талаботи беҳдошти истеҳсолӣ; - маълумоти техникӣ оид ба санҷидани насоси оби муҳаррик; - маълумот дар бораи тамғаҳои насоси оби муҳаррик; - тартиби бехатар истифода намудани асбобу таҷҳизоти корӣ; - сохт ва хизматрасонии автомобилҳо; - тартиби истифода бурдани асбобу таҷҳизоти барқӣ дар нуктаи таъмир; - маълумот дар бораи сабабҳои корношоямии насоси оби муҳаррик.

	муҳаррик; - дастурҳо оид ба озмоиши (эксплуатация) автомобилҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - ташкилотчӣ.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Хатгӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус.			√				√				
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти корӣ.			√				√				
1.3. Омода намудани зарфҳои барои гирифтани моеъи сардкунанда.			√				√				
1.4. Омода намудани автомобилҳои барои гузаронидани корҳои таъмири			√				√				
Элементи 2: Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик											
2.1. Полода гирифтани моеъҳо аз муҳаррик	√		√								
2.2. Тоза намудани найчаҳои обгузаронӣ аз ифлосиҳо	√		√								
2.3. Интиҳоб намудани насоси обии муҳаррик вобаста ба таъмири автомобил	√		√								
2.4. Васл кардани насоси обии муҳаррик	√		√								

2.5. Пур кардани система бо об/моеъи сардкунанда	√			√							
2.6. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик											

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Аз меъёр зиёд шудани ҳарорати моеъ чунин сабабҳо шуда метавонанд:	- аз меъёр кам будани моеъи сардкунӣ, сустшавии қисми гардиши насосӣ об, вайроншавии ҳолати герметикӣ насосӣ об, корношоямии термостат, маҳкамшавии найчаҳо миёнаи зарфи нигоҳдорандаи сардкунии моеъ (радиатор).
Аз меъёр паст шудани ҳарорати моеъ чунин сабабҳо шуда метавонанд:	- корношоями танзимкунандаи ҳарорат (термостат), корношоямии қисмҳои шамолдиҳанда (винтилиятор), корношоямии нишондиҳандаи ҳарорат ва корношоями сенсори ҳарорат.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз намудани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ	ТІ 7231-04-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро намудани корҳои омодагӣ барои гузаронидани хизматрасонии автомобил ва иваз кардани амортизаторҳои равшанӣ ва газиро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-01-2/01 Чудо карда гирифтани полояи ҳавой (воздушный фильтр); - ТІ 7231-02-2/01 Иваз кардани равшанҳои молидани автомобил.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Чудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он. 1.5. Чудо намудани чархҳои автомобил.
2. Иваз намудани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ	2.1. Чудо намудани амортизаторҳои равшанӣ. 2.2. Васл намудани амортизаторҳои равшани нав. 2.3. Чудо намудани амортизаторҳои газӣ. 2.4. Васл намудани амортизаторҳои газии нав. 2.5. Фурувардани автомобил аз таҷҳизоти бардоранда (подёмник). 2.6. Санҷидани коршоямии амортизаторҳои ивазшуда.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази нуқсонҳои амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ; - интиҳоб намудани асбобҳо барои ивази амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои чудо кардани
-------------------------	---

	<p>амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - муайян намудани ҳаҷми қор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи қорӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - ҷудо ва васл кардани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ; - маълумоти техникаи монитори нишондиҳандаҳои электроники автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - сабабҳои қорношоям гардидани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - намудҳои амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташҳиси автомобил; - асосҳои ҳуқуқи ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба қор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - озодақор; - масъул; - эҷодқор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди қор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани қорҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобу тачҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор	√			√							

1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
1.5. Ҷудо намудани чархҳои автомобил	√			√							
Элементи 2:											
2.1. Ҷудо намудани амортизаторҳои равшанӣ	√			√							
2.2. Васл намудани амортизаторҳои равшанӣ на в	√			√							
2.3. Ҷудо намудани амортизаторҳои газӣ	√			√							
2.4. Васл намудани амортизаторҳои газии на в	√			√							
2.5. Фурувардани автомобил аз таҷҳизоти бардоранда (подёмник)	√			√							
2.6. Санҷидани коршоямии амортизаторҳои ивазшуда	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сабабҳои корношоям гардидани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ – инҳо:	<ul style="list-style-type: none"> - фарсудаҳои амортизатор; - зангзанӣ; - ихроҷи равшанӣ амортизатор; - вайроншавӣ аз зарба; - вазни барзиёд; - насби нодурусти амортизаторҳо.
--	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз кардани ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)	ТІ 7231-05-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ва ивази ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)-ро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор).	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-02-2/01 Иваз кардани равшанҳои молидани автомобил; - ТІ 7231-04-2/01 Иваз намудани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ.

	<p>1.3. Таъмин намудани бехатарии чойи кор.</p> <p>1.4. Санчидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он.</p>
<p>2. Иваз кардани ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)</p>	<p>2.1. Чудо намудани <i>ғўлла (втулка)-ҳои</i> резинии фарсудаи фарсуда.</p> <p>2.2. Васл намудани ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор).</p> <p>2.3. Фурувардани автомобил аз таҷҳизоти бардоранда (подёмник).</p>
<p>Малакаҳои талабшаванда:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - интиҳоб намудани асбобҳо барои ивази ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои чудо кардани ғўлла (втулка)-ҳои резинӣ аз танзимкунанда (стабилизатор); - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани чойи корӣ; - санчидани бехатарии чойи кор; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
<p>Донишҳои талабшаванда:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - маълумоти техникаи монитори нишондиҳандаҳои электронии автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - тартиби ивази ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - намудҳои ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор); - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташҳиси автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
<p>Муносибати талабшаванда ба кор:</p>	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҷодкор.

Дастур оид ба чамбоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамбоварии хуччагҳо аз рӯи таҳикот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои чамбовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани беҳатарии ҷойи кор	√			√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
Элементи 2: Иваз кардани ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)											
2.1. Ҷудо намудани ғўлла (втулка)-ҳои резинии фарсудашуда	√			√							
2.2. Васл намудани ғўлла (втулка)-ҳои резинии танзимкунанда (стабилизатор)	√			√							
2.3. Фурувардани автомобил аз таҷҳизоти бардоранда (подёмник)	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ғўлла (втулка)-ҳо – онҳо:	- ҳамчун амортизаторҳо байни стабилизатор ва кузови автомобил амал карда, ларзишҳо ва садоҳоро ба худ мегиранд, ки бароҳатии ҳаракатро беҳтар мекунад.
----------------------------------	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор	ТІ 7231-06-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ва ивази найчаҳои обгузаронии радиаторро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи беҳатарӣ тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази найчаҳои обгузаронии радиатор.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТИ 7231-02-2/01 Иваз кардани равшанҳои молидани автомобил; - ТИ 7231-04-2/01 Иваз намудани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Холӣ намудани моеъи сардкунанда/антифризи радиатор.
2. Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор	2.1. Муайян намудани нуқсонҳои найчаҳои обгузаронии радиатор. 2.2. Иваз намудани найчаҳои нуқсондор. 2.3. Пур кардани радиатор бо моеъи сардкунанда/ антифриз . 2.4. Санчидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик. 2.5. Санчидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва ҳифзи муҳити зист; - риоя намудани талаботи беҳдошти истеҳсолӣ; - риоя намудани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми холӣ намудани моеъи сардкунанда/антифриз аз радиатор; - интиҳоб намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ барои ивази найчаҳои обгузаронии радиатор; - муайян намудани меъёри зиёдшавӣ ва камшавии ҳарорати моеъ; - муайян намудани сабабҳои корношоямии найчаҳои обгузаронии радиатор; - истифода намудани таҷҳизоти махсус барои санчидани найчаҳои обгузаронии радиатор; - муайян кардани нуқсонҳои найчаҳои обгузаронии радиатор; - кор кардан мувофиқи дастурамали озмоиши (эксплуатация) автомобил; - тоза кардани ҷойи корӣ баъд аз гузаронидани корҳои таъмирӣ; - расонидани ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми ивази найчаҳои обгузаронии радиатор; - қоидаҳои зидди сӯхтор ҳангоми истифодабарии маводи сӯзишворӣ ва равшанҳои молиданӣ; - талаботи беҳдошти истеҳсолӣ; - намудҳо ва вазифаи антифриз ; - маълумоти техникӣ оид ба санчидани насоси обии муҳаррик; - маълумот дар бораи тамғаҳои насоси обии муҳаррик; - тартиби бехатар истифода намудани асбобу таҷҳизоти корӣ; - сохт ва хизматрасонии автомобилҳо; - тартиби истифода бурдани асбобу таҷҳизоти корӣ барои ивази найчаҳои обгузаронии радиатор; - маълумот дар бораи сабабҳои корношоямии найчаҳои обгузаронии радиатор; - дастурҳо оид ба озмоиши (эксплуатация) автомобилҳо.

Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - озодакор; - эҳтиёткор; - масъул; - эҷодкор.
---------------------------------	--

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоги тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рунамоӣ (Презентагсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус		√		√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ		√		√							
1.3. Таъмин намудани беҳатарии ҷойи кор		√		√							
1.4. Холӣ намудани моеъи сардкунанда/антифризи радиатор		√		√							
Элементи 2: Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор											
2.1. Муайян намудани нуқсонҳои найчаҳои обгузаронии радиатор	√			√							
2.2. Иваз намудани найчаҳои нуқсондор	√			√							
2.3. Пур кардани радиатор бо моеъи сардкунанда/антифриз	√			√							
2.4. Санҷидани гардиши об дар системаи сардкунии муҳаррик	√			√							
2.5. Санҷидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Антифриз:	- аз ях кардани моеъ дар ҳарорати паст пешгирӣ мекунад, ки муҳаррик ва радиаторро аз вайроншавӣ муҳофизат мекунад.
------------------	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз намудани курси (диск)-и таъяқунанда дар системаи боздошт	ТІ 7231-07-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ ҷиҳати ивази курси (диск)-и таъяқунанда дар системаи боздошт ва санҷидани коршоямӣ онро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази курси (диск)-и таъяқунанда дар системаи боздошт.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-02-2/01 Иваз кардани равшанҳои молидани автомобил; - ТІ 7231-04-2/01 Иваз намудани амортизаторҳои равшанӣ ва газӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он. 1.5. Ҷудо намудани чархҳои автомобил.
2. Иваз намудани курси (диск)-и таъяқунанда дар системаи боздошт	2.1. Ҷудо намудани гира (суппорт)-и боздоштӣ. 2.2. Ҷудо намудани кафи боздориш (калодки). 2.3. Ҷудо намудани курси (диск)-и таъяқунанда. 2.4. Тоза кардани қисмҳои курси (диск)-и таъяқунанда бо маводи кимёвӣи шушӯӣ. 2.5. Васл намудани қисмҳои курси (диск)-и таъяқунанда. 2.6. Васл намудани чархҳои автомобил.
3. Санҷидани коршоямӣ системаи боздошт	3.1. Санҷидани сатҳи равшан дар системаи боздорӣ. 3.2. Баровардани ҳаво аз системаи боздошт. 3.4. Санҷидани ҳолати боздошт (тормоз)-и автомобил.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии системаи боздошти автомобил; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои санҷиши корношоямӣ системаи боздошти автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - санҷидани сатҳи равшан дар системаи боздорӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - муайян кардани нуқсонҳои системаи боздошт; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои ташҳиси системаи боздошти автомобил; - гирифтани маълумоти иловагӣ аз шабакаи Интернетӣ оид ба таъмири системаи боздошти автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил;
-------------------------	---

	- истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба системаи боздории автомобилҳо; - маълумоти техникӣ монитори нишондиҳандаҳои электрони автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои муҳаррики автомобилҳо ва тавоноии онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба таъмири системаи боздошт; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташҳиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири муҳаррики автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодиккат; - озодакор; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус		√		√							
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ		√		√							
1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор		√		√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда		√		√							

(подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он											
1.5. Ҷудо намудани чархҳои автомобил		√		√							
Элементи 2: Иваз намудани курси (диск)-и таъқунанда дар системаи боздошт											
2.1. Ҷудо намудани гира (суппорт)-и боздошти	√		√								
2.2. Ҷудо намудани кафи боздориш (калодки)	√		√								
2.3. Ҷудо намудани курси (диск)-и таъқунанда	√		√								
2.4. Тоза кардани қисмҳои курси (диск)-и таъқунанда бо маводи кимёвии шустушӯӣ	√		√								
2.5. Васл намудани қисмҳои курси (диск)-и таъқунанда	√		√								
2.6. Васл намудани чархҳои автомобил	√		√								
Элементи 3: Санҷидани коршоямии системаи боздошт											
3.1. Санҷидани сатҳи равшан дар системаи боздорӣ	√			√							
3.2. Баровардани ҳаво аз системаи боздошт	√			√							
3.4. Санҷидани ҳолати боздошт (тормоз)-и автомобил	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Дар воҳиди салоҳияти мазкур навсонӣ (вариативӣ) вучуд надорад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)	TI 7231-08-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро намудани корҳои омодагӣ барои гузаронидани хизматрасонии автомобил ва иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)-ро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи беҳатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ивази қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS).	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ;	

- ТИ 7231-02-2/01 Иваз кардани равшанҳои молидани автомобил; - ТИ 7231-07-2/01 Иваз намудани курси (диск)-и таъқунанда дар системаи боздошт.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор. 1.4. Санчидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он. 1.5. Ҷудо намудани чархҳои автомобил.
2. Иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)	2.1. Муайян намудани ҷойи қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS). 2.2. Ҷудо намудани ноқилҳои барқӣ. 2.3. Ҷудо намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздории корношоям. 2.4. Васл намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздори нав. 2.5. Васл намудани ноқилҳои барқӣ. 2.6. Насб кардани чархҳо.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми санчиш ва иваз намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - тайёр намудани асбобу таҷҳизот барои баргараф кардани корношоями қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - истифода намудани асбоби нишонсанҷ (индикатор) барои санчидани шиддати ноқилҳои барқӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - истифода намудани мултиметр (тестор) барои санчиши коршоями қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - тайёр намудани асбобу таҷҳизотҳо барои баргараф кардани корношоями сенсорҳои Ҳоли механизми газтақсимкунанда; - тайёр намудани асбобу таҷҳизотҳо барои баргараф кардани нуксонҳои сенсори боздошти ҳолати боронӣ (ABS); - истифода намудани нишонсанҷ барои санчидани ноқилҳои барқии сенсори боздошти ҳолати боронӣ; - истифода намудани мултиметр барои санчиши сенсори боздорӣ ҳолати боронӣ (ABS) дар автомобил.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми санчиш ва ивази сенсорҳои автомобил; - асбобу таҷҳизот барои баргараф кардани корношоями қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - асбоби нишонсанҷ (индикатор) барои санчидани шиддати ноқилҳои барқӣ; - мултиметр (тестор) барои санчиши қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS); - тартиби иваз намудани сенсори (датчик) танзими ҳавогузаронӣ, сенсори зарба (детонатсия), сенсори ҳаво (кислород), Ҳоли механизми газтақсимкунанда, сенсори системаи боздории автоматикӣ (ABS) ва сенсори ҳаракати озоди (холостой ход); - тартиби печонидани руйпуш дар ноқилҳои барқӣ; - қоидаҳои истифода намудани мултиметр барои санчиши

	сенсори зарба; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - қоидаҳои истифодабарии асбобу таҷҳизот барои баргараф кардани корношоямии сенсорҳои Холи механизми газтаксимкунанда; - дастурҳо оид ба озмоиши (эксплуатация) автомобилҳо; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушохидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳатӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷаҳо аз рӯи таҳикот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор	√			√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
1.5. Ҷудо намудани чархҳои автомобил	√			√							
Элементи 2: Иваз кардани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)											
2.1. Муайян намудани ҷойи қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздорӣ (ABS)	√			√							
2.2. Ҷудо намудани ноқилҳои барқӣ	√			√							

2.3. Ҷудо намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздории корношоям	√			√						
2.4. Васл намудани қосидакҳои (датчик)-ҳои системаи боздори нав	√			√						
2.5. Васл намудани ноқилҳои барқӣ	√			√						
2.6. Насб кардани чархҳо	√			√						

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Системаи (ABS) – ин:	- Antilockbraking system, англ. anti-lock braking system) - системаи зиддиблокаторӣ системаи боздошти зидди қулф) системаест, ки ҳангоми боздорӣ аз баста шудани чархҳои мошин пешгирӣ мекунад. Мақсади асосии система нигоҳ доштани устуворӣ ва идорашавандагии автомобил мебошад (масофаи боздорӣ дар баъзе ҳолатҳо метавонад аз системаи ABS дарозтар бошад).
-----------------------------	--

Ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Риоя намудани ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ қисми асосии уҳдадории челонгар оид ба таъмири муҳарриқи автомобил мебошад. На танҳо қонунҳо ва қоидаҳои умумӣ барои ҳамаи шахрвандон, инчунин ҳуҷҷатҳои қонунгузор ва қоидаҳои соҳа, ташкилот, ҷойи корӣ низ риоя карда мешаванд.

Ҳифзи меҳнат-системаи нигоҳдории ҳаёт ва саломатии кормандон дар раванди фаъолияти меҳнатӣ, аз он ҷумла ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ, ташкилӣ-техникӣ, санитарӣ-гигиенӣ, таъбиқӣ-пешгирикунӣ ва дигар чорабиниҳоро дар бар мегирад.

Талаботи умумии беҳатарӣ

Ба кори челонгарӣ мардон/занони на камтар аз 18 сол, ки тайёрии махсусро гузаштаанд, роҳ дода мешаванд.

Пеш аз гирифтани иҷозат ба кори мустақил бояд, муоинаи тиббии ҳатмии қаблӣ (ҳангоми дохилшавӣ ба кор) ва такрориро (дар рафти фаъолияти меҳнатӣ) барои муносиб донистани онҳо барои иҷрои кор, гузаранд.

Ҳамаи челонгарони ба кор қабул кардашуда, бо фармони роҳбари ширкат ба таъмири муҳарриқи автомобил вобаста карда мешаванд.

Бо мақсади муҳофизат аз таъсирҳои механикӣ ва ифлосшавӣ челонгар оид ба таъмири муҳарриқи автомобил бояд, аз ҷиҳози ройгон пешниҳодкардаи кордиҳандагон таъмин бошад, аз ҷумла:

- либоси махсус (пахтагин ё матоҳои омехта);
- мӯзаҳои резинӣ ва пойафзоли чармӣ;
- дастпӯшакҳои пайваст ва дастпӯшакҳо бо рӯйпӯшҳои полимерӣ;

– камзулчаҳои сигналдиҳандаи (огоҳкунандаи) классии 2-юми муҳофизатӣ
– истифода баранд.

Барои корҳои беруна зимистон илова дода мешаванд:

– либоси махсуси бо мағзии гармкунанда ё костюм барои муҳофизат аз ҳароратҳои паст бо матои омехташуда ё пашмин;

– валенкаҳо (мӯзаҳои намадӣ) бо таги резинӣ ва пойафзоли чармии гарм бо нӯгҳои саҳт;

– дастпӯшакҳои ба сармо тобовар бо рӯйпӯшҳои муҳофизатӣ ва дарунмағзии пашмӣ;

– камзулчаҳои сигналдиҳандаи (огоҳкунандаи) классии 2-юми муҳофизатӣ.

Ҳангоми дар майдончаи истеҳсоли, дар биноҳои истеҳсоли ва маишӣ, дар минтақаҳои корӣ ва ҷойҳои корӣ будани челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатиро, ки ташкилоти мазкур қабул кардааст, иҷро намоянд. Иҷозаи шахсони бегона, инчунин кормандони дар ҳолати мастӣ дар ҷойи зикршуда маън карда мешавад.

Дар раванди фаъолияти ҳаррӯза челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд:

– мошин ва механизмҳоро тибқи таинот, мувофиқ ба дастурҳои заводи истеҳсолкунанда истифода баранд;

– танҳо ҳамон кореро иҷро намоянд, ки аз ҷониби роҳбар супориш дода шудааст;

– нигоҳ доштани тартибот дар ҷойи кор, тоза кардани он аз поруб, чанг, барф, бардама, роҳ надодан ба вайронкунии қоидаҳои анборкунии масолахҳо ва конструксияҳо.

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, фавран ба роҳбари бевоситаи худ ё роҳбари болоистода оид ба ҳар як фалокат, ки дар вақти таъмир, инчунин оид ба бадшавии ҳолати саломатии худ, хабар диҳанд.

Талаботи бехатарӣ пеш аз оғози кор

Пеш аз оғози кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– гирифтани супориш барои иҷрои кор;

– гузаштани дастур оид ба хусусияти корҳои дарпешистода ва муоинаи тиббии пеш аз оғози кор;

– пӯшидани либоси махсус ва пойафзоли махсуси намунаи муқарраршуда;

Пас аз гирифтани супориш челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

– санҷидани мавҷудияти дорудони тиббӣ, оташхомӯшкунакҳо ва маҷмӯи асбобҳо;

– бо мақсади таъмин намудани бехатарӣ дар ҷойи кор санҷидани асбобу таҷҳизоти корӣ, дастгоҳи борбардор ва ғайра;

– риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва зидди сӯхтор ҳангоми кор бо масолеҳи сӯзишворӣ, равған, об, антифриз (дар вақти хунукии сол) ва моеи тормозӣ, электролити батареяи аккумуляторӣ;

– дар вақти пуркунии масолеҳи сӯзишворӣ-молиданиро, ки резонида шудаанд тоза кардан бо латтакӯҳна, рег ё аррамайда;

– санҷидани коршоямии асбобҳои рӯшанидиҳанда ва назоратӣ-ченкунанда.

Талаботи бехатарӣ дар вақти кор

Дар вақти иҷрои корҳо челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил ухдадор мебошад:

– пеш аз ҳаракат намудани воситаи нақлиётӣ ба ақиб ба набудани одамон ва монеаҳо барои ҳаракат боварӣ ҳосил намояд. Ҳангоми маҳдуд будани доираи назар челонгар бояд ба кӯмаки сигналдиҳанда, ки берун аз воситаи нақлиётӣ мебошад муроҷиат намояд;

– ҳангоми баромадан аз кабинаи автомобил, муҳарриро хомӯш кунад, тормози таваққуфӣ ва интиқоли якумро ба кор омода кунад, калидро аз қулфи афрӯзиш гирад, пас аз баромадан аз кабина дарҳоро қулф кунад.

Пеш аз пуркунии сӯзишворӣ ба автомобили газу баллонӣ ба набудани одамон дар кабина бовари ҳосил карда, муҳарриро хомӯш намояд, роҳ надодан ба расидани газ ба минтақаҳои кушодаи пӯст (барои бартараф намудани хунукзанӣ дар натиҷаи бухоршавии газ), пеш аз омодакунии афрӯзиш ва сардиҳои муҳаррик дар мӯҳлати 3 дақиқа капотро (сарпӯши муҳарриро) то пурра тоза шудани газ, кушода нигоҳ доштан. Пеш аз он, ки автомобили газу баллониро ба таваққуфҳои пӯшида гузошта шавад ё ҳангоми хизматрасонии техникӣ, бояд чумаки балон қулф карда шавад ва ҳама газ аз системаи озуқа бароварда шавад.

Барои реҳтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик бояд сатилҳои махсус бо чумак дар қисми боло ҷойгиршуда, ки фавраи самтдоштаро ҳосил мекунад, истифода шавад. Ҳангоми гармкунии муҳаррик бо воситаи буғ ё ҳавои тафсон шланг (рӯда) бояд бо даҳанаи радиатор васл карда шавад ва боэътимод мустаҳкам карда шавад.

Ҳангоми иҷро намудани корҳои таъмирӣ, челонгар бояд муҳарриро хомӯш кунанд, автомобилро бо тормози таваққуфӣ нигоҳ доранд.

Ҳангоми боздоштан дар нишебӣ бояд дар зери чархҳо на камтар аз ду тамбаи зидди ғелишхӯрӣ гузоранд.

Носозҳои системаи озуқаро бояд танҳо пас аз хунукшавии муҳаррик бартараф намоянд.

Пеш аз боло намудани автомобил бо домкрат бояд мусофирон аз кабина дур карда шаванд, автомобилро бо тормози таваққуфӣ нигоҳ дошта, дар зери чархҳо тамбаҳои зиддигелишхӯрӣ гузошта шаванд, майдончаи зери домкрат ҳамвор карда шавад ва дар зери он тағмони васеъ аз ҷӯб гузошта шавад.

Ба челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил маън карда мешавад:

- идора намудани автомобил ҳангоми надоштани ҳуччати ронандагӣ ва дар ҳолати мастӣ;
- нигоҳ доштани автомобили газу баллонӣ дар таваккуфгоҳи дарозмуддат бо ҷумакҳои кушодаи баллонҳо ва системаи озуқа;
- истифода бурдани камераҳо (камераи чарх) барои рехтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик;
- барои гармкунии муҳаррик истифода бурдани сархонаи газӣ, таҷҳизоти бо абзорҳои сигналдиҳанда таҷҳизонида нашуда, ки бо тарзи автоматӣ додани газро ҳангоми ихроҷи он ё хомӯшшавии сархона, қат мекунанд;
- ҳаракат намудан дар нишебии рост бо бандиши хомушкардашуда ё интиқол;
- истироҳат кардан ё хоб рафтан дар кабинаи автомобил бо муҳаррики коркарда истода;
- иҷозат додан ба шахсони бегона барои таъмири воситаи нақлиёт ва рондани он.

Талаботи бехатарӣ пас аз анҷоми кор.

Пас аз анҷоми кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

- барои таъмири таъмири муҳаррики автомобил бо номгӯи носозиҳо, ки бояд бартараф карда шаванд, дархост таҳия намоянд;
 - муҳаррикро хомӯш намояд;
 - ҳангоми нигоҳдорӣ бидуни гараж, дар вақти зимистон, обро аз радиатор ва муҳаррик рехта, фишанги тормози таваккуфиро кашад;
 - кабинаро бо қулфҳо маҳкам кунад;
- оид ба ҳама гуна носозиҳо, ки дар вақти корҳо ба вучуд омадаанд ба роҳбари кор ё шахси масъул оид ба нигоҳдории автомобил дар ҳолати коршоямӣ, хабар диҳад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба таҳассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботи худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар дафтар оид ба гузаронидани он қайд мекунад. Ба ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ гузаронида мешаванд. Ба шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, барои баромадан ба таҷрибаомӯзӣ иҷозат дода намешавад.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки мехоҳанд касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 2 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- маҳорати ба таври шифоҳӣ ва хатгӣ муошират кардан;
- пешниҳод кардани ҳуччатҳо мувофиқи талаботи муассисаи таълимӣ;

- гузаштан аз муоинаи тиббӣ.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 2 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯи касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС доштан;
- методикаи таълими салоҳиятҳои доро будан;
- на кам аз 3 соли таҷрибаи корӣ доштан;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим будан;
- паст набудани сатҳи таҳассусии омӯзгор аз сатҳи 4-и ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарсдиҳӣ дар муассисаи таълимии ТИКТО;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ

Номгӯии асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Микдор	Таҷҳизот	Микдор	Мавод/дигар лавозимот	Микдор
Калидҳои печмӯҳрагии бозшаванда	1 даста	Дастгоҳи болобардор (подъёмник)	2 адад	Сӯхторхомӯшқунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Мошини суфтакунӣ	2 адад	Дорукуттӣ	∞
Мангани гидравликӣ ва механикӣ	1 даста	Домкрат (борбардор)	2 адад	Моеҳои техникӣ	∞
Маҷмӯи калидҳо ва асбобҳо	1 даста			Маҳлулҳои химиявии шӯянда	∞
Равғанқунакҳо	1 даста			Абзори бардоштани милдонҳо (съемникҳо)	∞
Асбобҳо барои васлкунӣ ва банду басткунӣ	1 даста			Штангенциркул	∞
Борбардор ва таҷғоҳҳои зидди лағжиш	1 даста			Сатил	∞
Калиди универсалӣ барои печмӯҳраҳои гупчак	1 даста			Микрометр	∞
Аробача	1 адад			Асбоби фосиласанҷ (щуп)	∞
Манометр	1 адад			Мурваттобҳо	∞
Фишорченкунанда (Компресометр)	1 адад			Печмехҳо	∞

Калиди андохташаванда	1 адад			Калиди шашрӯя	
Анбӯри салибшакл	5 адад			Либосҳои махсус	25 адад
Исканҷа	1 адад			Воситаҳои ҷимоявӣ	25 адад
Тасмаи (лента) – и ойиққунӣ	5 адад			Сатил	2 адад
Тахтасипар барои овозон кардани муҳаррики автомобил	2 адад			Дастпӯшакҳо	25 адад
Искана	5 адад	Таҷҳизоти таълимӣ		Маводи таълимӣ	
		Проектор	1 адад	Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
		Флипчарт	1 адад	Барномаи таълимии модуль	5 адад
		Тахта	10 адад	Дастур	∞
		Компютерҳо	25 адад	Китобҳо	25 адад
		Экран	1 адад	Видео (CD)	∞
		Тахтаи электронӣ/интерактивӣ	1 адад	Айёният/лавҳаҳои таълимӣ	∞

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Нақлиёт**

Касб: **Челонгар-таъмирчии кузови автомобил**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **Т1 7231**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **9**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **3**

Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» сатҳи 3-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
ТС 06-3/01	Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ
ТС 07-3/01	Такмил додани таҳассуси касбӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
ТИ 7231-09-3/01	Баргараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ
ТИ 7231-10-3/01	Баргараф намудани носозиҳои қутии интиқол
ТИ 7231-11-3/01	Чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)
ТИ 7231-12-3/01	Баргараф намудани нуқсонҳои чанбараки идорақунӣ
ТИ 7231-13-3/01	Таъмир намудани қисмҳои баранда
ТИ 7231-14-3/01	Таъмир намудани қуттии интиқоли ҳаракат
ТИ 7231-15-3/01	Таъмир намудани системаи сардқунӣ

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», сатҳи 3-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бокортаъминқунӣ	Малакаҳои, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳои байни ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - гӯш кардан ва шунидан; - бо забони модарӣ ва дигар забонҳо сухан рондан ва навиштан; - мубодилаи иттилоот кардан; - риоя кардани одоб дар муносибат бо ҳамкорон/мизочон; - бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна муошират кардан.
Кор дар даст, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - муайян кардани нақши худ дар ҳайати даста; - муайян кардани тарафҳои қавии аъзоёни даста; - дар даста дар ҳолатҳои гуногун кор кардан, мисол дар ҳалли масъалаҳои бухронӣ; - суботкор (настойчивый) будан.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - зоҳир намудани мустақилият ва ташаббусқорӣ дар ошкор ва ҳал кардани мушкилот; - қарорҳои эҷодқорона ва инноватсионӣ таҳия кардан; - истифодаи як қатор стратегия барои ҳалли мушкилот; - фавран ва самаранок ҳал намудани мушкилоти мизочон.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои ба дастоварии натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - эҷодқорӣ ва идроки эҷодӣ; - зоҳир намудани ташаббусқорӣ ва уҳдабарой; - омода будан ба инноватсия; - дастгирӣ кардани қарорҳои инноватсионӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияте, ки банақшагирии стратегии	<ul style="list-style-type: none"> - гузоштани мақсадҳои мушаххас ва натиҷаҳои лоиҳа/кор; - таҳияи нақша/барномаҳои стратегӣ, дарозмуддат ва ҷорӣ; - банақшагирии кор ва истифодаи захираҳо;

дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуддатро таъмин менамояд.	<ul style="list-style-type: none"> - идоракунии вақт ва афзалиятҳо; - ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; - пешбурди баҳисобгирӣ.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; - боварии қатъӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; - масъулиятнокӣ; - устувории ахлоқӣ; - риояи этика ва эстетика.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - эътирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; - омода будан ба сарфи вақт ва сайёю кӯшиш ба омӯхтани малакаҳои нав; - хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва берун аз он; - самимӣ барои ғояҳо ва усулҳои нав; - идоракунии худомӯзӣ; - истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан, омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор); - иштирок дар равандҳои ташаккулёбии пайваста.
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - доштани малакаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; - хоҳиши аз худ кардани малакаҳои нави технологияи иттилоотӣ; - доштани донишҳо оид ба ҳифзи меҳнат, санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдошт барои истифодабарии технологияҳо; - доштани тавоноии ҷисмонии мувофиқ; - риояи техникаи беҳатарӣ; - интиҳоб ва истифодабарии воситаҳои ҷимоявӣ барои беҳатарии шахсӣ ва коллектив дар ҷойи корӣ; - қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи беҳатарӣ ва ҷорабиниҳои зиддисӯхтор ҳангоми кор бо дастгоҳҳои барқӣ; - қоидаҳои ҷудокунӣ ва коркарди пасмондаҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ	ТС 06–3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ҳал ва батанзимории муноқишаҳоро, ки метавонад дар ҳолатҳои рӯзмарраи корӣ руҳ диҳад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03–1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайянсозии ҳолатҳои муноқишавӣ	1.1. Муайянкунии эҳтимоли ҳолатҳои руҳдиҳии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он. 1.2. Муайянкунии ҳолатҳо, ки дар он метавонад ба беҳатарии шахсии мизочон, ҳамкорон ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ таҳдид кунад.
2. Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ	2.1. Масъулияти ҳалли муноқишаро дар доираи ваколатҳои хеш ба уҳда гирифтанд. 2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳо чиҳати бартараф кардани онҳо. 2.3. Истифодаи малақаҳои самараноки иртибот барои батанзимории муноқиша. 2.4. Пешниҳоди вариантҳои эҳтимолии ҳалли муноқиша. 2.5. Истифодаи усулҳои маъқули батанзимории муноқишаҳо барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст.
3. Арзёбии ҳолатҳои муноқишавӣ	3.1. Тартибдиҳии ҳуччат оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор. 3.2. Муайянкунии сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди дастур барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи корӣ.

Малақаҳои талабшаванда:	- муайянкунии тафсилот ва сабабҳои муноқиша бо роҳи мушоҳида, пурсучӯ ва фаълоне гӯш додан; - пайдо намудани ҳалли мушкилиҳои ошкоршуда; - ҳал намудани масъалаҳое, ки сабаби муноқиша мегарданд; - додани тавсияҳо чиҳати бартараф кардани муноқишаҳо; - истифода намудани малақаҳои муносиби муошират; - амал кардан тибқи тартиби баррасии шикоятҳо; - шинос шудан бо ҳуччатҳо ва дастурҳо оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор.
Донишҳои талабшаванда:	- назарияи муноқиша: намуд ва нишонаҳои муноқиша, сабабҳои руҳдиҳии онҳо ва ғ.; - равандҳои гурӯҳӣ ва нақшҳое, ки одамон дар муноқиша мебозанд; - соҳти ташкилӣ, маданият ва принципҳои рафтор дар ҷойи корӣ; - усулҳои маъқули батанзимории муноқишаҳо;

	- талаботи меъёрӣ, истеҳсоли ва қонунгузории мувофиқ, марбут ба ҳалли баҳсу мунозира; - қоидаҳо ва тартиби батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор; - қоидаҳои одоби муоширати касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба қор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - покизақор; - бовичдон; - адолатхоҳ; - мутмаин.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди қор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот / case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/Рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайянкунии ҳолати муноқишавӣ											
1.1. Муайянкунии эҳтимоли ҳолати руҳдихии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он									✓		
1.2. Муайянкунии ҳолат, ки дар он метавонад ба беҳатарии шахсии муштариён ва ҳамкорон таҳдид кунад ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ									✓		
Элементи 2: Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ											
2.1. Масъулияти ҳалли муноқишаро дар доираи салоҳияти хеш ба уҳда гирифтагӣ									✓		
2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳои бартараф кардани онҳо									✓		

2.3. Истифодаи малакаҳои таъсирбахши иртибот барои ба танзимории муноқиша									√		
2.4. Дар назар доштани эҳтимоли вариантҳои ҳалли муноқиша									√		
2.5. Истифодаи усулҳои маъқули батанзимории муноқишаҳо барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст									√		
Элементи 3: Арзёбии ҳолатҳои муноқишавӣ											
3.1. Тартибдиҳии ҳуччати батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор									√		
3.2. Муайянсозии сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди тавсия барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи қор									√		

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити қорӣ, вазъият, шароити асосии қорӣ)

Ба “ҳолатҳои руҳдиҳии муноқиша” марбут аст:	<ul style="list-style-type: none"> - шикоятҳои мизочон/фармоишгарон; - беэҳтиромӣ нисбат ба ҳамкорон/ мизочон; - мушқилот ё сифати пасти маҳсулот; - андармонӣ ё иштибоҳ дар таъмини мол; - нофаҳмӣ ё монетаҳои иртиботӣ.
Ҳолатҳое, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизоч ва ҳамкорон таҳдид намояд:	<ul style="list-style-type: none"> - шарикони таҳти таъсири маводи наъшаовар ва машрубот; - ашхоси изҳоркунандаи зуроварӣ ё таҳдиди хатар; - ашхоси мусаллаҳ ё беяроқ; - ҳолате, ки одам дигар шахсро меранҷонад; - шариконе, ки риояи оромиро инкор мекунад.
Ба малакаҳои самараноки иртибот марбут аст:	<ul style="list-style-type: none"> - бодикқат гӯшдиҳӣ; - методикаи пурсупоси боназоқат; - савол додан, аниқ кардани нофаҳмиҳо барои қабули иттилоот ва дарки фаҳмиши мувофиқ; - дигар ҳел баён ё такрор кардани саволҳо, хоҳиш ва аризаҳо барои мутмаин шудан, дуруст фаҳмидан; - боваринокӣ; - иртиботи ғайришифоҳӣ; - қобилияти возеҳ гуфтан барои фаҳмида шудан.
Ба усули батанзимории муноқишаҳо марбут аст:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳалли мушқилот; - бурдани музокирот; - истифодаи малакаҳои муносиби муошират.

Сабабҳои эҳтимолии бавучудоии муноқишаҳо	<ul style="list-style-type: none"> - муоширати дурушт; - набудани иттилоот; - нофаҳмиҳои фарҳангӣ; - набудани ҳамдардӣ; - мушкilot ва вазнинӣ дар ҷойи корӣ.
---	---

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Такмил додани таҳассуси касбӣ		ТС 07–3/01
Воҳиди салоҳиятҳои мазкур натиҷаи малакаҳо, дониш ва муносибатҳои заруриро ҷиҳати рушди тафаккури таҳлилӣ ва эҷодӣ, такмили таҳассуси касбӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - зарурияти такмили ихтисоси касбӣ барои азхудкунии технологияҳои инноватсионӣ ва таҷҳизоти муосир.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - надорад.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Малакаҳоро инкишоф додан, ҷӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва ғояҳои нав пайдо кардан	1.1. Инкишофи малакаҳои савол додан аз ҳар нуқтаи назар. 1.2. Муайянсозии саволҳои асосӣ/мушкilot бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо. 1.3. Савол додан ва зери шубҳа гузоштани посухҳои якҷолаба. 1.4. Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳо, ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд. 1.5. Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назар.	
2. Эҷоди ғояҳои нав, ёфтани роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошта	2.1. Мушоҳида, таҳлил, пурсучӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд. 2.2. Истифодаи манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд ҷудо намудан ва аз худ кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот. 2.3. Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ. 2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда. 2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикри андеша намудан. 2.6. Ҳалли масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ. 2.7. Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо.	
3. Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ	3.1. Омӯхтан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо. 3.2. Муайянкунии масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ. 3.3. Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдиҳӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаёти дар ҷойҳои шинос ва ношинос. 3.4. Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба чигуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро	

	дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ.
4. Инкишофи таҳассуси касбӣ	4.1. Омӯхтани <i>технологияҳои нав</i> . 4.2. Омода будан ба тағйирёбии <i>муносибатҳои бозоргонӣ</i> . 4.3. Омӯхтани <i>тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ</i> .

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - инкишоф додани малакаҳои муошират, дар рафти муошират ошкор кардани фикру ғояҳои нав; - муайянсозии саволи асосӣ ва моҳияти мушкилот; - маҳорати саволгузорӣ аз нуқтаҳои мухталиф; - истифода бурдани намудҳои мухталифи тафаккури эҷодӣ; - омӯхтан ва таҳлили доираи васеи иттилоот; - таҳлили моҳияти мавзӯ; - боодабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - омӯзиш ва худбаамалбарории ошкорсозӣ ва бартараф кардани норасоӣҳо дар вазъияти муҳити ношинос; - мунтазам такмил додани сифати салоҳиятнокии худ дар муносибати бозоргонӣ; - истифода бурдани ҳам тафаккури эҷодӣ ва ҳам таҳлилӣ; - мунтазам ба пешрафти тамоюлот дар соҳа ва касб таваҷҷуҳ кардан; - мутобиқ будан ба муҳити ивазшаванда; - такмил додани сифати донишҳои худ; - беҳтар кардани на танҳо фаъолияти касбӣ, аз ҷумла самаранок кор кардан; - муайян намудани технологияи нав дар самти фаъолият; - кор кардан дар даста ва бо ҳамкорон.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - усулҳои тафаккури эҷодӣ ва истифодабарии онҳо; - муайянсозии масдудкунандаҳои (блокатор) тафаккури эҷодӣ; - таъсири тафаккури эҷодӣ ва таҳлилӣ ба одамон, ташкилот, ҷамъият; - усулҳои таровиш (филтрация) барои коркарди иттилооти гуногун; - тарзҳои васеъкунӣ ва рушди малакаҳои инфиродии тафаккури эҷодӣ; - тарзҳои васеъкунӣ ва пурра намудани дониш ва маҳорати хеш; - усулҳои амаликунии ғояҳои нав; - роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташудаи роҳбарияти корхона/ташкилот; - муносибатҳои инноватсионӣ ба омӯзиш ва тарзи тафаккур; - технологияи инноватсионӣ дар истеҳсолот; - тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос; - технологияи инноватсионӣ ва истифодаи онҳо истеҳсолот; - роҳҳои такмил додани таҳассуси касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<ul style="list-style-type: none"> - боодабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - аз мушкилот наҳаросидан. <p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мушоҳидакор;

	<ul style="list-style-type: none"> - суботкор; - бодикқат; - боирода; - фаъол.
--	--

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагги ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/Ҷунамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Малакаҳоро инкишоф додан, чӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва ғояҳои нав пайдо кардан											
1.1. Инкишофи малакаи савол додан аз ҳар нуқтаи назар											√
1.2. Муайянсозии саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо											√
1.3. Саволгузорӣ намуда, зери шубҳа гузоштани посухҳои якҷолаба											√
1.4. Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳое ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд											√
1.5. Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назари хеш											√
Элементи 2: Баровардани ғояҳои нав, ёфтани фикру ғояҳои нав											
2.1. Мушоҳида, таҳлил, пурсучӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳои ҷой гирифтаанд											√

2.2. Истифодаи манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд чудо намудан ва азхуд кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот											√
2.3. Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ											√
2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда											√
2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикру андеша намудан											√
2.6. Ҳалли масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ											√
2.7. Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санчиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо											√
Элементи 3: Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ											
3.1. Омӯхтан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо											√
3.2. Муайянкунии масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ											√
3.3. Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдиҳӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти қорӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос											√

3.4. Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба ҷиғуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ												√
Элементи 4: Инкишофи таҳассуси касбӣ												
4.1. Омӯхтани технологияҳои нав												√
4.2. Омода будан ба тағйирёбии муносибатҳои бозоргонӣ												√
4.3. Омӯхтани тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ												√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Саволҳо метавонанд бошанд:	<ul style="list-style-type: none"> - Оё кадом ҳудудҳои вучуд доранд, ки онро бояд ба назар гирифт? - Оё ғояи нав вучуд дорад, ки метавонад ба ин ҳолат орад? - Чӣ тавр ман метавонистам ин масъаларо ҳал кунам? - Оё дигар тарзи иҷрои он вучуд дорад? - Дигарон дар ин ҳолат чӣ тарз кӯшиш мекунанд? - Барои ман чӣ лозим аст, то ки онро беҳтар анҷом диҳам? - Ба ман кадом иттилооти иловагӣ зарур аст? - Ба ман чӣ намерасад? Боз чӣ тақозо карда мешавад? - Бо кӣ онро баррасӣ кунам? - Барои чӣ чунин руҳ дода истодааст?
Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектика и фикри андеша намудан –иғода мекунанд:	<ul style="list-style-type: none"> - тафаккури индуктивӣ- вақте ки дар асоси як ё якчанд далелҳои хусусӣ ва мушоҳида ҷамъбасти мекунем, қоидаҳои умумӣ мебарорем; - тафаккури дедуктивӣ – усули тафаккур, ки натиҷаи он ҳулосаи мантиқӣ буда, дар он ҳулосаи ҷузъӣ аз умумӣ бароварда мешавад; - тафаккури диалектикӣ - кӯшиши якҷояшавии ақидаҳо/мушоҳидаҳои ба ҳам муқобил ё ихтилофиро тавсиф менамояд.
Усули эвристикӣ –ин:	- эҳтимоли нисбатан беҳтари стратегия ва тактикаи фаъолияти инсон - ҳалкунандаи масъалаҳои эҷодӣ, яъне дар раванди ҳал намудани масъалаҳои муайян чӣ кор кунад ва дар ин сурат чӣ тавр амал кардан зарур аст.
Ба усули тафаккури эҷодӣ - марбутанд:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳучуми зехнӣ; - пайдарҳамии амал; - ёрии шабакаи иҷтимоӣ; - ҳаматарафа тасаввур ва андешаронӣ кардан; - бозиҳои зехнӣ;

	<ul style="list-style-type: none"> - инъикоси мутобиқатӣ; - истифодаи маҷоз ва қиёс (аналог) - ҳо; - доираи назар; - визуаликунонӣ.
Масдудкунандаҳои тафаккури эҷодӣ мешаванд:	<ul style="list-style-type: none"> - фарҳангӣ; - эҳсосотӣ; - зеҳнӣ; - атрофиён; - оила; - ғоя ва тасаввуроти мо он аст, ки мо чӣ гуна бояд рафтор намоем; - фишороварии ҳамсолон; - пешгирии таваккал.
Мафҳуми технологияи нав – ин:	- тағйирёбии технологияи истеҳсолоти таҷҳизот, яъне пешрафти техникаи истифодаи технологияи иттилоотӣ, мавод ва ашёи нави таъминкунандаи сатҳи баланди маҳсулоти истеҳсолшаванда, дигаргуншавии муносибати корманд ба кори худ.
Муносибатҳои бозоргонӣ – ин:	- муносибатҳои ташаккулёфтаи иқтисодии байни истеҳсолкунанда, савдогар, харидор, истифодабарандагони мол ва хизматрасонӣ, мақомоти идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ оид ба мубодила, тақсимоли мол ва хизматрасонӣ, ҳавасмандӣ ба рушди рақобат.
Тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ – ин:	- муносибати навгонии на танҳо тағйирдиҳандаи симои тафаккури шахсӣ, балки муносибат ба таълим, ба ҳар гуна кор дар ҷомеа, қобилияти фавран арзёбии ҳолат дар ҳар гуна муҳит, интихоби варианти беҳтарини амалкунӣ дар асоси таҷрибаи донишҳои нав мебошад.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Баргараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ	ТІ 7231-09-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ пеш аз гузаронидани хизматрасонӣ, муайян намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ ва баргараф кардани оҳоро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - баргараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздории автомобил.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-01-2/01 Чудо карда гирифтани полояи ҳавой (воздушный фильтр); - ТІ 7231-02-2/01 Иваз кардани рағғанҳои молидани автомобил.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Бардоштани автомобил дар бардоранда (подёмник). 1.4. Гирифтани чархҳои автомобил.
2. Муайян намудани	2.1. Аз назар гузаронидани тахтаҷарх (калодки)-ҳои боздошти

<p>корношоямии системаи боздошти автомобил</p>	<p>автомобил. 2.2. Аз назар гузаронидани гирдаҳои филизи (диск)-и системаи боздошти. 2.3. Санчидани моеъ (жидкост) дар системаи боздошти автомобил. 2.4. Санчидани часпиши зеркунак (супра)-ҳои системаи боздошти автомобил. 2.5. Муайян намудани ҳалқачаҳои резинии цилиндрҳои системаи боздошти автомобил. 2.6. Муайян намудани хурдашави дискаҳои системаи боздошти автомобил. 2.7. Муайян намудани кафидани гирдаҳои филизии (диск) системаи боздории автомобил.</p>
<p>3. Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ</p>	<p>3.1. Баровардани ҳаво аз системаи боздорӣ. 3.2. Иваз намудани пардаи ҳочиз (диафрагма) дар системаи боздошт. 3.3. Иваз намудани чабъаҳои резинӣ дар система. 3.4. Иваз намудани найчаҳои равғангузаронӣ дар системаи боздорӣ. 3.5. Иваз намудани кафи боздориш (калодки/накладка). 3.6. Санчидани системаи боздорӣ.</p>

<p>Малакаҳои талабшаванда:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии системаи боздошти автомобил; - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои санчиши корношоямии системаи боздошти автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - санчидани сатҳи равған дар системаи боздорӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои таъхиси системаи боздошти автомобил; - гирифтани маълумоти иловагӣ аз шабакаи Интернетӣ оид ба таъмири системаи боздошти автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
<p>Донишҳои талабшаванда:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба системаи боздории автомобилҳо; - маълумоти техникий монитори нишондихандаҳои электронии автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои муҳаррики автомобилҳо ва тавоноии онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба муҳаррики автомобилҳо; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ;

	<ul style="list-style-type: none"> - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташҳиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири муҳаррики автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - озодакор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагтӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччаҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√										
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Бардоштани автомобил дар бардоранда (подёмник)	√			√							
1.4. Гирифтани чархҳои автомобил	√			√							
Элементи 2: Муайян намудани корношоямии системаи боздошти автомобил											
2.1. Аз назар гузаронидани тахтачарх (калодки)-ҳои боздошти автомобил	√			√							
2.2. Аз назар гузаронидани гирдаҳои филизи (диск)-и системаи боздоштӣ	√			√							
2.3. Санчидани моеъ (жидкост) дар системаи боздошти автомобил	√			√							

2.4. Санчидани часпиши зеркунак (супра)-ҳои системаи боздошти автомобил	√			√							
2.5. Муайян намудани ҳалқачаҳои резинии цилиндрҳои системаи боздошти автомобил	√			√							
2.6. Муайян намудани хурдашави дискаҳои системаи боздошти автомобил	√			√							
2.7. Муайян намудани кафидани гирдаҳои филизии (диск) системаи боздории автомобил	√			√							
Элементи 3: Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ											
3.1. Баровардани ҳаво аз системаи боздорӣ	√			√							
3.2. Иваз намудани пардаи ҳочиз (диафрагма) дар системаи боздошт	√			√							
3.3. Иваз намудани чабъаҳои резинӣ дар система	√			√							
3.4. Иваз намудани найчаҳои равшангузаронӣ дар системаи боздорӣ	√			√							
3.5. Иваз намудани кафи боздориш (калодки/накладка)	√			√							
3.6. Санчидани системаи боздорӣ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Тахтачарх (калодки)-ҳои боздошти автомобил - инҳо:	- элементҳои системаи боздори (тормоз)-и автомобил мебошанд, ки суръати ҳаракати нақлиётро суст ва бозмедоранд. Мунтазам тафтиш кардан ва иваз кардани тахтачарх (калодки)-ҳои боздошти автомобил қисми муҳими нигоҳдории автомобил мебошад. Ин ба нигоҳдории самараноки боздошти автомобил (торможение) ва бехатарии ҳаракат мусоидат мекунад.
---	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Баргараф намудани носозиҳои куттии интиқол	ТІ 7231-10-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян кардани нуқсон дар куттии интиқол ва баргараф кардани онҳо бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - Ҳангоми баргараф намудани носозиҳои куттии интиқол.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-09-3/01 Баргараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян кардани нуқсон дар куттии интиқол	1.1. Санҷидани гузариши фишанг (переключение передач). 1.2. Муайян кардани овоз дар куттии интиқол. 1.3. Санҷидани сатҳ ва ихроҷшавии равшан аз куттии интиқол. 1.4. Таҳлил намудани нишондодҳои қори куттии интиқол.
2. Баргараф намудани носозиҳои куттии интиқол	2.1. Ҳолӣ кардани равшани куттии интиқол дар зарфи махсус. 2.2. Ҷудо намудани куттии интиқол аз муҳаррик. 2.3. Ҷудо карда гирифтани сарпӯши кланпанҳо. 2.4. Гирифтани бадама аз куттии интиқоли ҳаракат. 2.5. Кушода гирифтани наварди газтаксимкунак. 2.6. Кушодани куттии интиқол ва баргараф кардани носозии ошкоргардида. 2.7. Иваз намудани полаяки куттии интиқол (автоматика). 2.8. Насб кардани куттии интиқол ба муҳаррик. 2.9. Танзим намудани (ҷӯрсозии) фишанги куттии интиқол. 2.10. Санҷидани қори куттии интиқол.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии куттии интиқоли автомобил; - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои қорӣ барои санҷиши қорношоямии куттии интиқоли автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи қорӣ; - муайян кардани нуқсонҳои муҳаррик; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои таҷҳиси куттии интиқоли автомобил; - гирифтани маълумоти иловагӣ аз шабакаи Интернетӣ оид ба таъмири куттии интиқоли автомобилҳо; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - баргараф кардани ихроҷи равшан аз куттии интиқол; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани куттии интиқоли автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба куттии интиқоли автомобил; - маълумоти техникаи монитори нишондиҳандаҳои электронии автомобилҳо; - сабабҳои носозии куттии интиқол ва роҳҳои баргарафкунии онҳо;

	<ul style="list-style-type: none"> - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои куттии интиқоли автомобилҳо ва тартиби кори онҳо; - тартиби истифодаи меъёри хуччатҳои техникӣ; - маълумот оид ба куттии интиқоли автомобилҳо; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва беҳатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташҳиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири куттии интиқоли автомобил; - асосҳои ҳуқуқи ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - озодакор; - масъул; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҳтиёткор; - эҷодкор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоги тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани нуқсон дар куттии интиқол											
1.1. Санҷидани гузариши фишанг (переключение передач)	√			√							
1.2. Муайян кардани овоз дар куттии интиқол	√			√							
1.3. Санҷидани сатҳ ва ихроҷшавии равшан аз куттии интиқол	√			√							
1.4. Таҳлил намудани нишондодҳои кори куттии интиқол	√			√							
Элементи 2: Баргараф намудани носозҳои куттии интиқол											

2.1. Холї кардани равғани қуттии интиқол дар зарфи махсус	√		√								
2.2. Чудо намудани қуттии интиқол аз муҳаррик	√		√								
2.3. Чудо карда гирифтани сарпӯши кланпанҳо	√		√								
2.4. Гирифтани бадана аз қуттии интиқоли ҳаракат	√		√								
2.5. Кушода гирифтани наварди газтаксимкунак	√		√								
2.6. Кушодани қуттии интиқол ва баргараф кардани носозии ошкоргардида	√		√								
2.7. Иваз намудани полаяки қуттии интиқол (автоматика)	√		√								
2.8. Насб кардани қуттии интиқол ба муҳаррик	√		√								
2.9. Танзим намудани (чӯрсозии) фишанги қуттии интиқол	√		√								
2.10. Санчидани кори қуттии интиқол	√		√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сабабҳои носозии қуттии интиқол – инҳо:	<ul style="list-style-type: none"> - фарсудашавии муфта; - сатҳи пасти равғани интиқол; - фарсудашавии синхронизаторҳо; - мушкилот бо гузариши фишанг (переключение передач); - фарсудашавии подшипник; - чархи дандонадор (шестер)-и вайроншуда ё фарсуда; - ихроҷи равған; - мушкилоти барқӣ ё электронӣ (барои интиқоли автоматӣ); - аз ҳад зиёд гарм шудани қуттии интиқол.
--	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)	ТІ 7231-11-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷро намудани корҳои омодагӣ барои гузаронидани хизматрасонии автомобил ва чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ)-ро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ҷудокунии қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ).	

Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТИ 7231-10-3/01 Бартараф намудани носозиҳои кутии интиқол.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ. 1.3. Чудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор. 1.4. Холӣ намудани равшанҳои молиданӣ ва моеъҳои сардкунанда.
2. Чудо кардани қисмҳо дар <i>механизми бозуи шатунӣ (КШМ)</i>	2.1. Чудо карда гирифтани ноқилҳои барқӣ аз баданаи муҳаррик. 2.2. Кушода гирифтани поршен ва шатунҳо. 2.3. Кушода гирифтани (картер) зерзерф аз бадана. 2.4. Кушода гирифтани бадана (блок) аз автомобил. 2.5. Чудо карда гирифтани сараки цилиндр аз бадана.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - чудо ва васл кардани муҳаррики автомобил; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - тоза кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ) ба воситаи маводи кимёвӣ шусушӯӣ; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - маълумоти техникӣ оид ба механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - маълумоти техникий монитори нишондихандаҳои электрони автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои механизми бозуи шатунӣ (КШМ)-и автомобилҳо ва тартиби кори онҳо; - тартиби истифодаи меъёри хуччатҳои техникӣ; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташҳиси автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат;

	<ul style="list-style-type: none"> - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - эҷодкор.
--	--

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусохиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччаҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ	√			√							
1.3. Ҷудо кардани пайвандак (клемма)-ҳои аккумулятор	√			√							
1.4. Холӣ намудани равшанҳои молиданӣ ва моеъҳои сардкунанда	√			√							
Элементи 2: Ҷудо кардани қисмҳо дар <i>механизми бозуи шатунӣ (КШМ)</i>											
2.1. Ҷудо карда гирифтани ноқилҳои барқӣ аз баданаи муҳаррик	√			√							
2.2. Кушода гирифтани поршен ва шатунҳо	√			√							
2.3. Кушода гирифтани (картер) зерзерф аз бадана	√			√							
2.4. Кушода гирифтани бадана (блок) аз автомобил	√			√							
2.5. Ҷудо карда гирифтани сараки цилиндр аз бадана	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Механизми бозуи шатунӣ (КШМ):	- як қисми муҳими муҳаррики дохилсӯз аст, ки ҳаракати хаттӣ (пасу пеш) аз поршенҳоро ба ҳаракати даврӣ (гардон) табдил медиҳад.
--------------------------------------	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	ТІ 7231-12-3/01

Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ ва бартараф намудани онҳоро бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур:

- ҳангоми бартарафкунии нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ.

Шартҳои қаблӣ (пешакӣ):

- ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;

- ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ;

- ТІ 7231-10-3/01 Бартараф намудани носозиҳои қутии интиқол;

- ТІ 7231-11-3/01 Чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ).

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	1.1. Муайян намудани мушкилот дар гардиши чанбарак. 1.2. Санҷидани ларзиши чанбараки идоракунӣ. 1.3. Муайян намудани сабабҳои кашиши мошин ба як тараф. 1.4. Муайян намудани сабабҳои люфти чанбараки идоракунӣ.
2. Бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ	2.1. Мувофиқ намудани сатҳи моеъи гидротаквиятдиханда (гидроусилител). 2.2. Иваз намудани тасма (ремень)-и насоси гидротаквиятдиханда (гидроусилител). 2.3. Бартараф намудани фурӯпошӣ-харобшудаи қисмҳои чанбараки идоракунӣ. 2.4. Иваз намудани механизми ошиқ-маъшукдор (шарнир) ва подшипникҳо. 2.5. Санҷидани мувозина (балансировка)-и чархҳо.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми бартараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ; - идора намудан система бо барномаи нави сканери компютерӣ; - истифода бурдани асбобҳои корӣ барои чудо кардани қисмҳои нуқсондори чанбараки идоракунӣ; - муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - чудо ва васл кардани қисмҳои чанбараки идоракунӣ; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми бартарафсозии нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ; - маълумоти техникӣ оид ба бартарафсозии нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ; - маълумоти техникий монитори нишондихандаҳои электронии

	автомобилҳо; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - сабабҳои корношоям кардани чанбараки идоракунӣ ; - тартиби истифодаи меъёри хуччатҳои техникӣ; - асосҳои идоракунии воситаи нақлиёт ва бехатарии ҳаракат дар роҳ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар ташхиси автомобил; - асосҳои ҳуқуқии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - масъул; - эҳтиёткор; - эҷодкор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мувоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ											
1.1. Муайян намудани мушкилот дар гардиши чанбарак		√		√							
1.2. Санҷидани ларзиши чанбараки идоракунӣ		√		√							
1.3. Муайян намудани сабабҳои кашиши мошин ба як тараф		√		√							
1.4. Муайян намудани сабабҳои люфти чанбараки идоракунӣ		√		√							
Элементи 2: Баргараф намудани нуқсонҳои чанбараки идоракунӣ											
2.1. Мувофиқ намудани сатҳи моеъи гидротаквиятдиханда (гидроусилител)	√			√							
2.2. Иваз намудани тасма	√			√							

(ремень)-и насоси гидротаквиятдиҳанда (гидроусилител)											
2.3. Бартараф намудани фурупошӣ-харобшудаи қисмҳои чанбараки идоракуни	√			√							
2.4. Иваз намудани механизми ошиқ-маъшукдор (шарнир) ва подшипникҳо.	√			√							
2.5. Санчидани мувозина (балансировка)-и чархҳо	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сабобҳои корношоям кардани чанбараки идоракуни:	<ul style="list-style-type: none"> - хурдашавии механизмҳо/компонентҳо; - кам будани сатҳи моеъ ё ихроҷи он; - мушкилиҳо дар қори гидротаквиятдиҳанда (гидроусилител); - носозии электроника ва сенсорҳо; - танзими нодурусти механизмҳои чанбараки идоракуни ва ғайра.
--	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмир намудани қисмҳои баранда	ТІ 7231-13-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ чиҳати гузаронидани таъмири қисмҳои баранда ва санчидани қори онҳоро баъд аз таъмир бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - хангоми таъмири қисмҳои барандаи автомобил.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-10-3/01 Бартараф намудани носозии кутии интиқол; - ТІ 7231-11-3/01 Чудо кардани қисмҳо дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ . 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Санчидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он.
2. Таъмир намудани қисмҳои баранда	2.1. Иваз намудани гранатаи вайроншуда. 2.2. Иваз намудани ҷаббаҳои фарсудашуда дар тири чанбарак. 2.3. Иваз намудани шаровойҳои нуқсондошта (люфт). 2.4. Бартараф намудани нуқсонҳои милдонҳои лағжиши гардунаҳо. 2.5. Иваз намудани милдонҳои пошхӯрда. 2.6. Иваз намудани салниблокҳои фарсуда.

3. Ба анҷом расонидани раванди кор	3.1. Санҷидани кори қисмҳои баранда. 3.2. Тартиб додани санад оид ба иҷрои корҳо ва маводи сарфшаванда ҳангоми таъмир. 3.3. Ҷобачо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ. 3.4. Тоza намудани ҷойи кор.
------------------------------------	--

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани талаботи техникаи бехатарӣ ва ҳифзи меҳнат; - риоя намудани тартиботи омода намудани автомобил; - риоя намудани гигиенаи шахсӣ ҳангоми кор; - муайян намудани муқовимат печакҳои реле аз коршоямии бо мултиметр; - гузоштани релеи нав ва сарпуши блоки муҳофизаткунандаҳо; - пайвасти намудани клеммаи манфӣ ба манбаи ҷараён; - иҷро намудани корҳо бо назардошти талаботи бехатарӣ; - риоя намудани тартиби васли таҷҳизоти ташхискунанда; - муқоиса кардани санҷиш бо маълумоти асосии реле; - тоza кардани минтақаи корӣ баъд аз анҷоми кор.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - меъёрҳои техникаи оmodасозии автомобил; - қоидаҳои истифодаи асбобу таҷҳизоти санҷишӣ; - қоидаҳои бехатарии зидди сӯхтор; - сохт ва хизматрасонии автомобилҳо; - тартиби муайян намудани муқовимати печакҳои реле; - талаботи бехатарии ҷои кор ҳангоми таъмири автомобил; - тартиби васли таҷҳизотҳои санҷиш; - маълумот дар бораи қисмҳои барандаи автомобил ва тартиби таъмиркунии онҳо; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - масъул; - эҷодкор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Муҳоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							

1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани беҳатарии ҷойи кор	√			√							
1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
Элементи 2: Таъмир намудани қисмҳои баранда											
2.1. Иваз намудани гранатаи вайроншуда	√			√							
2.2. Иваз намудани ҷаъбаҳои фарсудашуда дар тири чанбарак	√			√							
2.3. Иваз намудани шаровӣҳои нуқсондошта (люфт)	√		√								
2.4. Бартараф намудани нуқсонҳои милдонҳои лағжиши гардунаҳо	√		√								
2.5. Иваз намудани милдонҳои пошхӯрда	√		√								
2.6. Иваз намудани салниблокҳои фарсуда	√		√								
Элементи 3: Ба анҷом расонидани раванди кор											
3.1. Санҷидани қисмҳои қисмҳои баранда.	√			√							
3.2. Тартиб додани санад оид ба иҷрои корҳо ва маводи сарфшаванда ҳангоми таъмир.	√			√							
3.3. Ҷобачо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ.	√			√							
3.4. Тоза намудани ҷойи кор	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Асбобҳои корӣ барои таъмир – инҳо:	<ul style="list-style-type: none"> - маҷмӯи калидҳо; - таҷҳизоти санҷишӣ барои омода намудани автомобил; - контролка; - мултиметр, сканери ташхисӣ ва ғайра.
---	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмир намудани қўттии интиқоли ҳаракат	ТІ 7231-14-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ чиҳати гузаронидани таъмири қўттии интиқоли ҳаракат ва санҷидани кори онро баъд аз таъмир бо назардошти риояи қоидаҳои техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми таъмири қўттии интиқоли ҳаракат.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - ТВ 04-1/01 Иҷро кардани корҳои челонгарӣ; - ТІ 7231-10-3/01 Баргараф намудани носозҳои қўттии интиқол; - ТІ 7231-11-3/01 Чудо кардани қисмҳои дар механизми бозуи шатунӣ (КШМ); - ТІ 7231-13-3/01 Таъмир намудани қисмҳои баранда.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Санҷидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он.
2. Таъмир намудани қўттии интиқоли ҳаракат	2.1. Иваз намудани шоха (кашак)-и ҳаракатовар. 2.2. Таъмир намудани чархҳои дандонадори пеш ва қафо. 2.3. Иҷро кардани корҳои равшанмоӣ ва насбкунии қисмҳои ивазшаванда. 2.4. Санҷидани коршоямии қўттии интиқоли ҳаракат.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми хизматрасонии қўттии интиқоли автомобил; - интиҳоб намудани асбобҳои корӣ барои санҷиши корношоямии қўттии интиқоли автомобил; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тоза нигоҳ доштани ҷойи корӣ; - муайян кардани нуқсонҳои қўттии интиқоли ҳаракат; - истифода намудани дастурҳо оид ба озмоиши автомобилҳо; - истифода бурдани таҷҳизоти сканери компютерӣ барои таъхиси қўттии интиқоли автомобил; - истифода бурдани бардоранда (домкрат)-и автомобил; - санҷидани сатҳи равшани қўттии интиқоли ҳаракат; - истифода намудани дастурамали ёрии аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми таъмир намудани қўттии интиқоли автомобил; - маълумоти техникӣ оид ба қўттии интиқоли автомобил; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои қўттии интиқоли автомобилҳо ва тартиби кори онҳо; - тартиби истифодаи меъёрии ҳуҷҷатҳои техникӣ; - маълумот оид ба корношоям гардидани қўттии интиқоли ҳаракат; - асосҳои маводшиносӣ; - тартиби истифодабарии автомобил; - технологияи компютерӣ дар таъхиси автомобил; - хизматрасонии техникӣ ва таъмири қўттии интиқоли

	автомобил; - асосҳои ҳукукии ҳаракат дар роҳ; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бодикқат; - озодакор; - масъул; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҳтиёткор; эҷодкор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус	√			√							
1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ	√			√							
1.3. Таъмин намудани беҳатарии ҷойи кор	√			√							
1.4. Санчидани ҳолати таҷҳизоти бардоранда (подёмник) ва бардоштани автомобил бо истифода аз он	√			√							
Элементи 2: Таъмир намудани кўттии интиқоли ҳаракат											
2.1. Иваз намудани шоха (кашак)-и ҳаракатовар	√			√							
2.2. Таъмир намудани чархҳои дандонадори пеш ва қафо	√			√							
2.3. Иҷро кардани корҳои равшанмоӣ ва насбкунии қисмҳои ивазшаванда	√			√							
2.4. Санчидани	√			√							

коршоямии қўттии интиқоли ҳаракат																				
--------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)
Дар воҳиди салоҳияти мазкур навсонӣ (вариативӣ) вучуд надорад.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Таъмир намудани системаи сардкунӣ		ТИ 7231-15-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ чиҳати гузаронидани таъмири системаи сардкунӣ ва санчидани гардиши обро дар системаи сардкунӣ муҳаррик тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми таъмири системаи сардкунӣ.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ):		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ	1.1. Пушидани либосҳои махсус. 1.2. Омода намудани асбобҳои корӣ. 1.3. Таъмин намудани бехатарии ҷойи кор. 1.4. Холӣ кардани моеъи сардкунанда дар зарфи махсус.	
2. Таъмир намудани системаи сардкунӣ	2.1. Иваз намудани қосидак (асосак, датчик). 2.2. Иваз намудани асбоби гарминигӯхдоранда (термостат). 2.3. Иваз намудани насоси системаи сардкунӣ (помпа).	
3. Ба анҷом расонидани раванди кор	3.1. Пур кардани радиатор бо моеъи сардкунанда/антифриз. 3.2. Санчидани гардиши об дар системаи сардкунӣ муҳаррик. 3.3. Санчидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ. 3.4. Ҷобачо намудани асбобу таҷҳизоти корӣ. 3.5. Тоза кардани ҷойи корӣ ва тартиб додани санади иҷрои корҳои таъмирӣ.	

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани санчиш ва хизматрасониҳои техникӣ; - омода намудани асбобу таҷҳизот барои таъмир; - омода намудани асбобу таҷҳизот барои санчиши қисмҳои сардкунандаи муҳаррики автомобил; - танзим намудани чароғҳои равшанидиҳандаи автомобил дар стенди санчишӣ; - омода намудани автомобил барои гузаронидани ташҳис; - муайян намудани меъёри моеъи сардкунандаи муҳаррик; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ дар ҷойи кор; - истифода намудани асбобу таҷҳизот барои санчиши автомобил; - интиҳоб намудани асбобу таҷҳизот барои иҷрои корҳои санчишии ҳавоногузари байни қисмҳои системаи сардкунандаи автомобил; - санчидани ҳолати кории радиатор ва зарфи захиравии нигоҳдорандаи моеъ; - санчидани ҳолати кории сенсорҳои ҳароратии системаи
-------------------------	---

	<p>хунуккунӣ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - гузаронидани санчиш бо истифодаи асбобу таҷҳизоти таъмирӣ; - муайян намудани ҳаҷми корҳои санчишӣ; - истифода намудани дастурҳо оид ба гузаронидани хизматрасонии техникаи автомобилҳо.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани хизматрасонии техникаи ҳаррӯза; - қоидаҳои истифодаи асбобу таҷҳизотҳои санчишӣ; - меъёрҳои муайянкунии моеъи сардкунанда дар муҳаррики автомобил; - тартиби омода намудани автомобил барои гузаронидани хизматрасонии техникаи ҳаррӯза; - асбобу таҷҳизот барои санчиши автомобил; - меъёрҳои қории радиатор ва зарфи захиравии нигоҳдорандаи моеъ; - сохт ва хизматрасонии автомобил; - намудҳои моеъи системаи сардкунандаи автомобил; - тартиби санчидани ҳолати қории ҳарорати гардиши сенсорҳои системаи хунуккунӣ; - тартиби омодакунии ҷойи қор ҳангоми гузаронидани хизматрасонии техникаи ҳаррӯза; - дастурамали ёрии аввалия.
Муносибати талабшаванда ба қор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - озодақор; - эҳтиётқор; - ташаббусқор; - масъул; - эҷодқор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди қор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагтӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани қорҳои омодагӣ											
1.1. Пушидани либосҳои махсус		√		√							
1.2. Омода намудани асбобҳои қорӣ		√		√							
1.3. Таъмин намудани		√		√							

бехатарии ҷойи қор											
1.4. Холӣ қардани моеъи сардқунанда дар зарфи махсус		√		√							
Элементи 2: Таъмир намудани системаи сардқунӣ											
2.1. Иваз намудани қосидак (асосак, датчик)		√		√							
2.2. Иваз намудани асбоби гарминигоҳдоранда (термостат)		√		√							
2.3. Иваз намудани қабатаки сараки устувона (қардан) цилиндр		√		√							
Элементи 3: Ба анҷом расонидани раванди қор											
3.1. Пур қардани радиатор бо моеъи сардқунанда/антифриз	√			√							
3.2. Санҷидани гардиши об дар системаи сардқунии муҳаррик	√			√							
3.3. Санҷидани фишори об дар панели нишондодҳои электронӣ	√			√							
3.4. Ҷобачо намудани асбобу таҷҳизоти қорӣ	√			√							
3.5. Тоза қардани ҷойи қорӣ ва тартиб додани санади иҷрои қорҳои таъмирӣ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити қорӣ, вазъият, шароити асосии қорӣ)
Дар воҳиди салоҳияти мазкур навсонӣ (вариативӣ) вучуд надорад.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Риоя намудани ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ қисми асосии уҳдадории челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил мебошад. На танҳо қонунҳо ва қоидаҳои умумӣ барои ҳамаи шахрвандон, инчунин ҳуччатҳои қонунгузор ва қоидаҳои соҳа, ташкилот, ҷойи корӣ низ риоя карда мешаванд.

Ҳифзи меҳнат-системаи ниғаҳдории ҳаёт ва саломатии кормандон дар раванди фаъолияти меҳнатӣ, аз он ҷумла ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ, ташкилӣ-техникӣ, санитарӣ-гигиенӣ, таботатӣ-пешгирикунӣ ва дигар чорабиниҳоро дар бар мегирад.

Талаботи умумии бехатарӣ

Ба кори челонгарӣ мардон/занони на камтар аз 18 сол, ки тайёрии махсусро гузаштаанд, роҳ дода мешаванд.

Пеш аз гирифтани иҷозат ба кори мустақил бояд, муоинаи тиббии ҳатмии қаблӣ (ҳангоми дохилшавӣ ба кор) ва такрориро (дар рафти фаъолияти меҳнатӣ) барои муносиб донистани онҳо барои иҷрои кор, гузаранд.

Ҳамаи челонгарони ба кор қабул кардашуда, бо фармони роҳбари ширкат ба таъмири муҳаррики автомобил вобаста карда мешаванд.

Бо мақсади муҳофизат аз таъсирҳои механикӣ ва ифлосшавӣ челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, аз ҷиҳози ройгон пешниҳодкардаи кордихандагон таъмин бошад, аз ҷумла:

- либоси махсус (пахтагин ё матоҳи омехта);
 - мӯзаҳои резинӣ ва пойафзоли чармӣ;
 - дастпӯшакҳои пайваст ва дастпӯшакҳо бо рӯйпӯшҳои полимерӣ;
 - камзулчаҳои сигналдихандаи (огоҳкунандаи) классии 2-юми муҳофизатӣ
- истифода баранд.

Барои корҳои беруна зимистон илова дода мешаванд:

- либоси махсуси бо мағзии гармкунанда ё костюм барои муҳофизат аз ҳароратҳои паст бо матои омехташуда ё пашмин;
- валенкаҳо (мӯзаҳои намадӣ) бо таги резинӣ ва пойафзоли чармии гарм бо нӯгҳои саҳт;
- дастпӯшакҳои ба сармо тобовар бо рӯйпӯшҳои муҳофизатӣ ва дарунмағзии пашмӣ;
- камзулчаҳои сигналдихандаи (огоҳкунандаи) классии 2-юми муҳофизатӣ.

Ҳангоми дар майдончаи истеҳсолӣ, дар биноҳои истеҳсолӣ ва маишӣ, дар минтақаҳои корӣ ва ҷойҳои корӣ будани челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатиро, ки ташкилоти мазкур қабул кардааст, иҷро намоянд. Иҷозаи шахсони бегона, инчунин кормандони дар ҳолати мастӣ дар ҷойи зикршуда маън карда мешавад.

Дар раванди фаъолияти ҳаррӯза челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд:

- мошин ва механизмҳоро тибқи таинот, мувофиқ ба дастурҳои заводи истеҳсолкунанда истифода баранд;

– танҳо ҳамон кореро иҷро намоянд, ки аз чониби роҳбар супориш дода шудааст;

– нигоҳ доштани тартибот дар чойи кор, тоза кардани он аз поруб, чанг, барф, бардама, роҳ надодан ба вайронкунии қоидаҳои анборкунии масолахҳо ва конструксияҳо.

Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил бояд, фавран ба роҳбари бевоситаи худ ё роҳбари болоистода оид ба ҳар як фалокат, ки дар вақти таъмир, инчунин оид ба бадшавии ҳолати саломатии худ, хабар диҳанд.

Талаботи беҳатарӣ пеш аз оғози кор

Пеш аз оғози кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

- гирифтани супориш барои иҷрои кор;
- гузаштани дастур оид ба хусусияти корҳои дарпешистода ва муоинаи тиббии пеш аз оғози кор;
- пӯшидани либоси махсус ва пойафзоли махсуси намунаи муқарраршуда;

Пас аз гирифтани супориш челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

- санҷидани мавҷудияти дорудони тиббӣ, оташхомӯшкунакҳо ва маҷмӯи асбобҳо;
- бо мақсади таъмин намудани беҳатарӣ дар чойи кор санҷидани асбобу таҷҳизоти корӣ, дастгоҳи борбардор ва ғайра;
- риоя намудани қоидаҳои техникаи беҳатарӣ ва зидди сӯхтор ҳангоми кор бо масолеҳи сӯзишворӣ, раған, об, антифриз (дар вақти хунокии сол) ва моеи тормозӣ, электролити батарияи аккумуляторӣ;
- дар вақти пуркунии масолеҳи сӯзишворӣ-молиданиро, ки резонида шудаанд тоза кардан бо латтакӯҳна, рег ё аррамайда;
- санҷидани коршоямии асбобҳои рӯшанидиҳанда ва назоратӣ-ченкунанда.

Талаботи беҳатарӣ дар вақти кор

Дар вақти иҷрои корҳо челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил уҳдадор мебошад:

- пеш аз ҳаракат намудани воситаи нақлиётӣ ба ақиб ба набудани одамон ва монеаҳо барои ҳаракат боварӣ ҳосил намояд. Ҳангоми маҳдуд будани доираи назар челонгар бояд ба кӯмаки сигналдиҳанда, ки берун аз воситаи нақлиётӣ мебошад муроҷиат намояд;
- ҳангоми баромадан аз кабинаи автомобил, муҳаррикро хомӯш кунад, тормози таваққуфӣ ва интиқоли якумро ба кор омода кунад, калидро аз қулфи афрӯзиш гирад, пас аз баромадан аз кабина дарҳоро қулф кунад.

Пеш аз пуркунии сӯзишворӣ ба автомобили газу баллонӣ ба набудани одамон дар кабина бовари ҳосил карда, муҳаррикро хомӯш намояд, роҳ надодан ба расидани газ ба минтақаҳои кушодаи пӯст (барои бартараф

намудани хунукзанӣ дар натиҷаи бухоршавии газ), пеш аз омодакунии афрӯзиш ва сардиҳии муҳаррик дар мӯҳлати 3 дақиқа капотро (сарпӯши муҳаррикро) то пурра тоза шудани газ, кушода нигоҳ доштан. Пеш аз он, ки автомобили газу баллониро ба тавақуфгоҳи пӯшида гузошта шавад ё ҳангоми хизматрасонии техникӣ, бояд ҷумаки балон қулф карда шавад ва ҳама газ аз системаи озуқа бароварда шавад.

Барои рехтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик бояд сатилҳои махсус бо ҷумак дар қисми боло ҷойгиршуда, ки ғавраи самтдоштаро ҳосил мекунад, истифода шавад. Ҳангоми гармкунии муҳаррик бо воситаи буғ ё ҳавои тафсон шланг (рӯда) бояд бо даҳанаи радиатор васл карда шавад ва боэътимод мустаҳкам карда шавад.

Ҳангоми иҷро намудани корҳои таъмирӣ, челонгар бояд муҳаррикро хомӯш кунанд, автомобилро бо тормози тавақуфӣ нигоҳдоранд.

Ҳангоми боздоштан дар нишебӣ бояд дар зери чархҳо на камтар аз ду тамбаи зидди ғелишхӯрӣ гузоранд.

Носозиҳои системаи озуқаро бояд танҳо пас аз хунукшавии муҳаррик бартараф намоянд.

Пеш аз боло намудани автомобил бо домкрат бояд мусофирон аз кабина дур карда шаванд, автомобилро бо тормози тавақуфӣ нигоҳ дошта, дар зери чархҳо тамбаҳои зиддиғелишхӯрӣ гузошта шаванд, майдончаи зери домкрат ҳамвор карда шавад ва дар зери он тағмони васеъ аз ҷӯб гузошта шавад.

Ба челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил маън карда мешавад:

– идора намудани автомобил ҳангоми надоштани ҳуччати ронандагӣ ва дар ҳолати мастӣ;

– нигоҳ доштани автомобили газу баллонӣ дар тавақуфгоҳи дарозмуддат бо ҷумакҳои кушодаи баллонҳо ва системаи озуқа;

– истифода бурдани камераҳо (камераи чарх) барои рехтани оби тафсон ҳангоми гармкунии муҳаррик;

– барои гармкунии муҳаррик истифода бурдани сархонаи газӣ, таҷҳизоти бо абзорҳои сигналдиҳанда таҷҳизонида нашуда, ки бо тарзи автоматӣ додани газро ҳангоми ихроҷи он ё хомӯшшавии сархона, қат мекунанд;

– ҳаракат намудан дар нишебии рост бо бандиши хомушкардашуда ё интиқол;

– истироҳат кардан ё хоб рафтан дар кабинаи автомобил бо муҳаррики коркарда истода;

– иҷозат додан ба шахсони бегона барои таъмири воситаи нақлиёт ва рондани он.

Талаботи бехатарӣ пас аз анҷоми кор.

Пас аз анҷоми кор челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил ухдадор мебошад:

– барои таъмири таъмири муҳаррики автомобил бо номгӯи носозиҳо, ки бояд бартараф карда шаванд, дархост таҳия намоянд;

- муҳаррикро хомӯш намояд;
 - хангоми нигоҳдорӣ бидуни гараж, дар вақти зимистон, обро аз радиатор ва муҳаррик рехта, фишанги тормози таваққуфи ро кашад;
 - кабинаро бо қулфҳо маҳкам кунад;
- оид ба ҳама гуна носозиҳо, ки дар вақти корҳо ба вучуд омадаанд ба роҳбари кор ё шахси масъул оид ба нигоҳдории автомобил дар ҳолати коршоямӣ, хабар диҳад.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳиро оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд ҷудо мекунанд. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, аз ҷумла дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ аз рӯи мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз ваколатдоре, ки онро мегузаронад, ба намудҳо ҷудо мешавад. Ҳама масъалаҳои таъмини бехатарӣ дар истеҳсолот, мутахассиси дорои таҳассуси муайян ҳал мекунанд.

Дастурдиҳии муқаддимавиро оид ба техникаи бехатарӣ муҳандиси техникаи бехатарӣ ё мутахассиси дипломдор, шахсе, ки барои иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон ваколатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимавӣ метавонанд кормандоне, ки барои бехатарии тиббӣ ва бехатарӣ аз сӯхтор масъуланд, ҷалб карда шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба техникаи бехатарӣ бо ҳамаи кормандони ба кор шурӯъ карда, новобаста аз собиқаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот, гузаронида мешавад. Он барои хонандагон, ки таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта ва коргарони муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои Ҷимоявии аҳлона (коллективона) ва инфиродии дар корхона мавҷудбуда, инчунин тартиб додани пайдарҳамии онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида хангоми сӯхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар ҳуҷраи техникаи бехатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникийи омӯзиш ва воситаҳои аёни дар назар дошта мешаванд.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия аз он иборат аст, ки он на дар ҳуҷраи мутахассиси техникаи бехатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки уҳдадоранд, ки онро бояд гузаранд:

- кормандони нав, аз ҷумла, мутахассисони Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)и кироя;
- кормандони дар ду ё якҷанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;
- кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта;
- хонандагон, ки дар таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ қарор доранд;
- дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдиҳии такрорӣ на кам аз як маротиба дар ним сол гузаронида мешавад. Санаи гузаронидан дар дафтари дастурдиҳии техникаи бехатарӣ сабт карда мешавад

Ин чорабиниҳо дар доираи системаи ТИКТО аҳамияти махсус доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омӯзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои хонандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдиҳӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин имкон медиҳад, ки хавфи ба вучуд омадани ҳодисаҳои нохуш дар машғулиятҳои амалӣ паст гардад, омӯзгорро аз ҳолатҳои нохуши аз ҷониби таълимгирандагон вайрон кардани тавсияҳои додашуда, эмин медорад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба таҳассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботи худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истехсоли пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар дафтар оид ба гузаронидани он қайд мекунад. Ба ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истехсоли гузаронида мешаванд. Ба шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, барои баромадан ба таҷрибаомӯзӣ иҷозат дода намешавад.

Талабот ба довталабон

Хошишмандоне, ки мехоҳанд касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- маҳорати ба таври шифоҳӣ ва хатӣ муошират кардан;
- пешниҳод кардани ҳуҷҷатҳо мувофиқ ба талаботи муассисаи таълимӣ;
- ҳуҷҷат (сертификат) дар бораи аз ҳудкунии салоҳияти 2-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- гузаштан аз муоинаи тиббӣ.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 3 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯи касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС доштан;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро доро будан;
- на кам аз 5 соли таҷрибаи корӣ доштан;
- ҷисмонӣ ва равоӣ солим будан;
- сатҳи таҳассусии омӯзгор на бояд аз сатҳи 4-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст бошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ

Номгӯии асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	Таҷҳизот	Миқдор	Мавод/дигар лавозимот	Миқдор
Калидҳои печмӯҳрагии бозшаванда	1 даста	Дастгоҳи болобардор (подъёмник)	2 адад	Сӯхторхомӯшқунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Мошини суфтакунӣ	2 адад	Дорукуттӣ	∞
Мангани гидравликӣ ва механикӣ	1 даста	Домкрат (борбардор)	2 адад	Моеъҳои техникӣ	∞
Маҷмӯи калидҳо ва асбобҳо	1 даста			Маҳлулҳои химиявии шӯянда	∞
Равғанқунакҳо	1 даста			Абзори бардоштани милдонҳо (съемникҳо)	∞
Асбобҳо барои васлкунӣ ва банду басткунӣ	1 даста			Штангенциркул	∞
Борбардор ва таҷғоҳҳои зидди лағжиш	1 даста			Сатил	∞
Калиди универсалӣ барои печмӯҳраҳои гупчак	1 даста			Микрометр	∞
Аробача	1 адад			Асбоби фосиласанҷ (щуп)	∞
Манометр	1 адад			Мурваттобҳо	∞
Фишорченкунанда (Компресометр)	1 адад			Печмехҳо	∞
Калиди андохташаванда	1 адад			Калиди шашрӯя	
Анбӯри салибшакл	5 адад			Либосҳои махсус	25 адад
Исканҷа	1 адад			Воситаҳои ҷимоявӣ	25 адад
Тасмаи (лента) – и ойиқкунӣ	5 адад			Сатил	2 адад
Тахтасипар барои овезон кардани муҳарриқи автомобил	2 адад			Дастпӯшакҳо	25 адад
Искана	5 адад	Таҷҳизоти таълимӣ		Маводи таълимӣ	
		Проектор	1 адад	Стандарти салоҳиятҳо	5 адад

		Флипчарт	1 адад	Барномаи таълимии модуль	5 адад
		Тахта	10 адад	Дастур	∞
		Компютерҳо	25 адад	Китобҳо	25 адад
		Экран	1 адад	Видео (CD)	∞
		Тахтаи электронӣ/ интерактивӣ	1 адад	Айёният/лавҳаҳои таълимӣ	∞

Рӯйхати адабиёт:

1. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 64 с.
2. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч. 2: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Академия, 2010. - 432 с.
3. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2ч Ч.1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2016. - 240 с.
4. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2ч Ч.1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 240 с.
5. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч.2: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 158 с.
6. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч 1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 144 с.
7. Кузнецов, А.С. Плакаты: Устройство, ремонт и техническое обслуживание двигателей (16 плакатов) / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 448 с.
8. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч. Ч. 2.: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Academia, 2018. - 132 с.
9. Кузнецов, А.С. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля: В 2 ч.Ч. 1: Учебник / А.С. Кузнецов. - М.: Академия, 2016. - 320 с.
10. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля. Контрольные материалы: Учебное пособие / Т.Г. Финогенова. - М.: Academia, 2013. - 96 с.
11. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля: Контрольные материалы: Учебное пособие / Т.Г. Финогенова. - М.: Academia, 2017. - 257 с.
12. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля: Контрольные материалы: Учебное пособие для нач. проф. образования / Т.Г. Финогенова, В.П. Митронин. - М.: ИЦ Академия, 2010. - 80 с.
13. Финогенова, Т.Г. Эксплуатация, техническое обслуживание и ремонт автомобиля: Контрольные материалы: Учебное пособие / Т.Г. Финогенова. - М.: Академия, 2013. - 272 с.

Funded by
the European Union

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ХАРИТАИ ФУНКЦИОНАЛӢ

Соҳа: Нақлиёт

Касб: Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): Т1 7231

Замимаи 1

Харитаи функционалии касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

УҲДАДОРИҲО		ВАЗИФАҲО				
А	Такмил додани малакаҳои бокортаъминкунӣ	А-1. Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон	А-2. Такмил додани таҳассуси касбӣ	А-3. Истифода бурдани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ	А-4. Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ	А-5. Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи миёна
		А-6. Ҳал намудани ваъиятҳои муноқишавӣ				
В	Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	В-1. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	В-2. Пӯшидани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ	В-3. Гузаштан аз дастурдиҳии техникаи бехатарӣ	В-4. Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ	В-5. Риоя намудани қоидаҳои зидди сӯхтор
		В-6. Расонидани ёрии аввалияи тиббӣ				
С	Таъмир намудани қисми вайроншудаи муҳаррики автомобил	С-1. Муайян намудани ҳаҷми кор ва ҳаққи хизматрасонӣ	С-2. Муайян кардани нуксонҳои муҳаррик	С-3. Полода гирифтани моеъҳо аз муҳаррик	С-4. Кушода гирифтани поршен ва шатунҳо	С-5. Кушода гирифтани (картер) зерзерф аз бадана
		С-6. Кушода гирифтани бадана (блок) аз автомобил	С-7. Чудо карда гирифтани сарпӯши кланпанҳо	С-8. Гирифтани бадана аз қуттии интиқоли ҳаракат	С-9. Кушода гирифтани наварди газтақсимкунак	С-10. Чудо карда гирифтани сараки цилиндр аз бадана
		С-11. Чудо карда гирифтани полояи ҳавой (воздушный фильтр)	С-12. Чудо карда гирифтани нокилҳои барқӣ аз баданаи муҳаррик			

D	Таъмир намудани системаи боздорӣ	D-1. Санчидани сатҳи равған дар системаи боздорӣ	D-2. Пӯр кардани равған дар система	D-3. Бартараф намудани ҳолатҳои худбоздошт дар системаи боздорӣ	D-4. Баровардани ҳаво аз системаи боздорӣ	D-5. Иваз намудани пардаи ҳочиз (диафрагма) дар системаи боздошт
		D-6. Иваз намудани ҷабъаҳои резинӣ дар система	D-7. Иваз намудани найчаҳои равғангузаронӣ дар системаи боздорӣ	D-8. Иваз кардани қосидакҳои (датчик) – ҳои системаи боздорӣ (АВС)	D-9. Иваз намудани қурси (диск) –и тақяқунанда дар системаи боздошт	D-10. Санчидани системаи боздорӣ
E	Таъмир намудани қўттии интиқоли ҳаракат	E-1. Муайян кардани нуқсон дар қўттии интиқол	E-2. Чудо намудани қўттии интиқол аз муҳаррик	E-3. Танзим намудани (чўрсозии) фишанги (кулиси) қўттии интиқол	E-4. Иваз намудани шохай ҳаракатовар	E-5. Иҷро кардани корҳои равғанмолӣ ва насбкунии қисмҳои ивазшаванда
		E-6. Таъмир намудани ҷарҳҳои дандонадори пеш ва қафо	E-7. Иваз намудани полаяки қўттии интиқол (автоматика)	E-8. Иваз кардани равғани қўттии интиқол	E-9. Насб кардани қўттии интиқол ба муҳаррик	E-10. Санчидани кори қўттии интиқол
F	Таъмир намудани қисмҳои баранда	F-1. Иваз кардани ғўллаҳо (втулка) – ҳои резини танзимкунанда (стабилизатор)	F-2. Иваз намудани милдонҳои пошхўрда	F-3. Бартараф намудани нуқсонҳои ҷанбараки идорақунӣ	F-4. Иваз намудани гранатаи вайроншуда	F-5. Иваз намудани ҷабъаҳои фарсудашуда дар тири ҷанбарак
		F-6. Бартараф намудани нуқсонҳои милдонҳои лағжиши гардунаҳо	F-7. Иваз намудани аморзитаторҳои равғанӣ ва газӣ	F-8. Иваз намудани шаровӣҳои нуқсондошта (люфт)	F-9. Иваз намудани салниблокҳои фарсуда	F-10. Санчидани кори қисмҳои баранда
G	Таъмир намудани системаи сардқунӣ	G-1. Бартараф кардани нуқсон дар насоси обии муҳаррик	G-2. Иваз намудани асбоби гарминигӯҳдоранда (термостат)	G-3. Иваз намудани қосидак (асосак, датчик)	G-4. Иваз намудани найчаҳои обгузаронии радиатор	G-5. Тоза намудани найчаҳои обгузаронӣ аз ифлосиҳо

		G-6. Иваз намудани қабатаки сараки устувона (кардан) цилиндр	G-7. Санчидани гардиши об дар системаи сардқунии муҳаррик	G-8. Васл қардани насоси оби муҳаррик		
--	--	--	---	---	--	--

	Сатҳи 2 - 26
	Сатҳи 3 - 36
Ҳамагӣ: 62 вазифа	

Талаботи умумӣ ба касби «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»		Харитаи функционалии бо усули DACUM таҳияшуда, барои касби
Сифатҳои касбӣ/салоҳиятноки	Дониш, малака ва маҳорати умумӣ	
1. Хушмуомила 2. Меҳнатдӯст 3. Мушоҳидакор 4. Тоқатпазир 5. Бомасъулият 6. Покизақор 7. Боэҳтиёт 8. Ростқавл 9. Сарфақор 10. Дурандеш 11. Бодикқат 12. Устувории ахлоқӣ 13. Ба бемориҳои аллергии устувор 14. Поквичдон 15. Боинсоф 16. Суботқор	1. Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон 2. Сохт ва хизматрасонии техникаи автомобилҳо 3. Намуд ва тамғаи масолеҳи сӯзишворӣ, молиданӣ ва моеъҳои техникӣ 4. Асосҳои физика 5. Қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ 6. Қодаҳои ҳифзи меҳнат ва муҳити зист 7. Дастур оид ба расонидани ёрии аввалия 8. 6.Дастур оид ба истифодабарии равғанҳои молиданӣ ва моеъҳои химикат дошта 9. Қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор 10. Истифода бурдани воситаҳои сӯхторҳомӯшкунӣ 11. Асосҳои нақшакашии техникӣ 12. Қоидаҳои санитарияи истеҳсоли ва беҳдошти 13. Хуччатҳои меъёрии техникӣ 14. Асосҳои маводшиносӣ 15. Асосҳои механикаи техникӣ	
Таҷҳизот, асбобҳо, масолеҳи асосӣ ва сарфшаванда		
1. Манганаи гидравликӣ ва механикӣ 2. Маҷмуи калидҳо ва асбобҳо 3. Равғанкунакҳо 4. Доруқуттӣ 5. Асбобҳо барои васлкунӣ ва банду басткунӣ 6. Борбардор ва такагоҳҳои зидди лағжиш 7. Калиди универсалӣ барои	15. Тасмаи (лента) – и ойиққунӣ 16. Тахтасипар барои овозон кардани муҳаррики автомобил 17. Искана 18. Либоси махсус 19. Зарфи партовчамъкунӣ 20. Зарф барои шӯстани механизмҳо 21. Латтапораҳо	24. Моеъҳои техникӣ 25. Маҳлулҳои химиявии шӯянда 26. Абзори бардоштани милдонҳо (съемникҳо) 27. Штангенциркул 28. Сатил 29. Микрометр 30. Асбоби фосиласанҷ (щуп) 31. Мурватгобҳо 32. Печмехҳо 33. Калиди шашрӯя

Харитаи функционалии бо усули DACUM таҳияшуда, барои касби

«Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил»

Иштирокчиёни таҳлили функционалӣ:

1. **Холматов Абдулло** – челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобили автосервиси «Одил»;
2. **Кенчаев Саидбурҳон** – челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобили автабази №8;
3. **Ҳакназаров Баҳтиёр** – устои таълими истеҳсолии МДТ «Коллеҷи муҳандисию омӯзгории шаҳри Душанбе»;
4. **Нозимов Дилшод** – челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобили автабази №8;
5. **Комрони Ҳошимзода** – устои таълими истеҳсолии МДТ «Литсейи касбии техникаи саноати насосии шаҳри Душанбе».

Модераторон:
Данило Анищенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиха
Сангин Бобоев - коршиноси маҳаллии ғайрикалидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиха
Баҳтиёров Озар - супервайзер оид ба методологияи ТАС

Фасилитаторон:

1. Мирзоев Мирҷон
2. Раҳимов Абдусамад

печмӯхраҳои гупчак 8. Аробача 9. Манометр 10. Фишорченкунанда (Компресометр) 11. Домкрат 12. Калиди андохташаванда 13. Анбури салибшакл 14. Исканча	22. Дастгоҳи борбардор 23. Дастгоҳи болобардор (подъёмник)		<p style="text-align: center;">Дар доираи лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст. ш. Душанбе, Ҷумҳурии Тоҷикистон 13-14 ноябри соли 2023</p>
Дурнамои оянда ва хусусиятҳо/мушкилоти касб			
1. Мубодилаи таҷриба байни челонгарон беҳтар мегардад. 2. Нуфузи касб баланд мешавад. 3. Сифати корҳо беҳтар мегарданд. 4. Иختисоси омӯхташаванда ба талаботи бозори меҳнат мувофиқ мегардад. 5. Хатар ва таввақалномаҳои дар роҳҳо пешгирӣ карда мешавад.	6. Шароити вазнини меҳнатӣ. 7. Мушкилот дар ба даст овардани баъзе қисматҳои эҳтиётӣ. 8. Рақобатпазирии мутахассисон баланд мешавад.		

Funded by
the European Union

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ХУЛОСАҲОИ СОҲА (экспертиза)

ВАЗОРАТИ НАҚЛИЁТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

734042, ш. Душанбе, к. Айни 14, Тел: (372) 221-17-13, 221-20-03. E-mail: info@mintrans.tj, веб: www.mintrans.tj

№ 3/5.1-1828 аз «03» «09» соли 2024

Ба _____ аз « » _____ соли 2024

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар робита ба иҷрои “Барномаи касбомӯзии шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2020, №703 тасдиқ шудааст, оид ба гузаронидани ташҳиси (экспертиза)-и лоиҳаи стандартҳои салоҳияти касбҳо, чунин иттилоъ медиҳад.

Лоиҳаҳои стандартҳои салоҳиятҳо оид ба касбҳои “Челонгар-таъмирчии кузови автомобил”, “Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил” ва “Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрида)”, ки бо мақсади баланд бардоштани сифати касбияти мутахассисони касбҳои коргарӣ мутобиқ ба меъёрҳои стандартҳои байналмилалӣ таҳия гардидаанд ва ҳамчун дастурамал барои таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ истифода мешаванд, қобили дастгирӣ мебошад.

Ҳамзамон, Вазорат омодагии хешро барои ҳамкорӣ дар доираи салоҳият ибраз менамояд.

Муовини вазир

Ш. Саидмуродзода

584 аз "13" 09 2024 с.

ш. Душанбе

Лоихаи "Кӯмаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон"

ҶДММ "Сомон такси Сайр" мактуби Шуморо аз 5-уми сентябри соли 2024 №67 оид ба гузаронидани ташҳиси лоихаи стандартҳои салоҳияти касбҳои "Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)", "Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил" ва "Челонгар-таъмирчии кузови автомобил" аз ҷониби мутахассисон ва коршиносони муассиса мавриди баррасӣ ва таҳлили қарор дод.

Қайд кардан ба мавридаст, ки лоихаҳои стандартҳои болозикр барои омода кардани кадрҳои коргарӣ тибқи талаботи бозори меҳнат зарур мебошанд.

ҶДММ "Сомон такси Сайр" лоихаҳои стандартҳои болозикрро барои таҳияи барномаҳои таълимӣ маъқул мешуморад.

Дар ташҳиси лоихаи стандартҳои салоҳияти касбҳои "Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)", "Челонгар-таъмирчии кузови автомобил" кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Қамаров Н-оператори калон.
2. Ҳақимов Ҷ-сардори шӯъбаи бехатарӣ
3. Камолзода Ф- танзимгар

Директори генералии
ҶДММ "Сомон такси сайр":

Ҳақимов Ҳ.

Сафар Ориён

AS 30
29 08 24

Лоихаи "Кумаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Сафар Ориён» аз дастгириҳои ҳамешагии Шумо баҳри рушди соҳибкасб намудани шаҳрвандон ва хонандагон барои саҳм гузоштан дар инкишофи самтҳои касбомӯзии касбҳои талаботи бозори меҳнат, изхори миннатдорӣ намуда, барои ҳамкориҳои дучониба вобаста ба мактуби Шумо аз 22 августи 2024с, №67 оид ба гузаронидани ташхис (экспертиза) лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» хулосаи аъзоёни комиссияи кормандони ҷамъиятро пешниҳод менамояд:

Асбобу таҷҳизотҳо, масолеҳи сарфшаванда ва вазифаҳое ки барои касбҳои мазкур оварда шудааст, ба талаботи имрӯзаи бозори меҳнат ҷавобгӯ мебошад.

ЧДММ «Сафар Ориён» лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» қобили қабул ва дастгирӣ менамояд.

Дар таҳлили лоиҳаи касбҳои мазкур кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Обидинов Р.С.- сармуҳандис
2. Сафаров Ф.М. – механик – назоратчӣ
3. Давлатов Ҳ.А.- муҳандиси бехатарии ҳаракат дар роҳ
4. Шарипов К.Р. – Сардори шӯъбаи кадрҳо

Директор

Ҳақимов И.Н.

№ 181 аз 27 Августӣ 2024 сол

ш. Душанбе

Лоихаи “Кумаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон”

Ҷамъияти дорон масъулияти маҳдуди «Соро компания» ҷиҳати дастгирию кумаки ҳаматарафа ва ҳамкориҳои мутақобилан судманд ба Шумо арзи эҳтиром намуда, мактуби ирсолгардидаи Шумо аз 22 августи 2024с, №67, мавриди баррасӣ қарор дода, мувофиқи нақша ва барномаҳои тартибдодашуда, ки дар ҳулосаи комиссияи вобаста ба гузаронидани таҳхис (экспертиза) лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» дарҷ гардидааст чунин ҳулоса пешниҳод менамояд:

Дар лоиҳаи касбҳои “Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил” (автомобилҳои барқӣ ва гибрид), «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» асбобу таҷҳизот ва масолеҳи сарфшаванда ва ҳамзамон уҳдадорӣ ва вазифаҳо, ки барои касбҳои мазкур оварда шудааст, ба талаботи имрӯзаи бозори меҳнат мутобиқат мекунад.

Таҳхиси стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил»-ро Ҷамъияти дорон масъулияти маҳдуди «Соро компания» дастгирӣ менамояд.

Дар таҳхис ва таҳияи стандарти касбҳои болозикр қормандони зерин иштирок намуданд:

1. Кабутов Ҳ. – муҳандис оид ба техникаи бехатарӣ
2. Закиров А.И. – сардори шӯбаи кадрҳо
3. Низомов М.Ш сармуҳандиси нуқтаҳои таъмири нақлиёт
4. Холиқов А. – таъмирчии автомобилҳои барқӣ
5. Ҷарқулов Ф.Ҳ- таъмирчии таҷҳизотҳои техника

Директори Ҷ ДММ “Соро компания”

Давлатов Б. Ҷ.

TALCO PERSIA

Handwritten notes: 8638, 08-21

Лоиҳаи “Кумаки Иттиҳоди
Авропо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон”

ҶДММ «Талко Персия» мактуби Шуморо аз 22 августи 2024с, №67 оид ба гузаронидани ташхис (экспертизаи) лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил» аз ҷониби мутахассисон ва коршиносони муассиса мавриди баррасӣ ва таҳлил қарор дода, лоиҳаҳои болозикрро барои омода кардани кадрҳои коргарӣ тибқи талаботи бозори меҳнат зарур мебошанд.

ҶДММ «Талко Персия» лоиҳаҳои стандартҳои салоҳияти касбҳои «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ ва гибрид)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил» ва «Челонгар - таъмирчии кузови автомобил»-ро барои таҳияи барномаи таълимӣ маъқул мешуморад.

Дар ташхиси стандартҳои салоҳияти касбҳои болозикр кормандони зерин иштирок намуданд:

1. Курбонов Н. - сармуҳандис
2. Сайдуллоев С. – механики назоратчӣ
3. Абдуллоев З. – мудири хоҷагӣ
4. Маҳмадҷоев А. - ҳуқуқшинос

Директор

Садуллоев С.Ч.

ҶДММ “Талко Персия”, 734017, Тоҷикистон, ш. Душанбе, куч. Карамова 29
тел.: +992 (44) 600-66-13; 600-66-10. факс: +992 (44) 600-66-12. e-mail: info@talcopersia.tj. URL: www.talcopersia.tj